

ඇමරිය

2013 සැප්තැම්බර් - ජූනි තොටෝ

- 
- 2 මැලේකියාවේ සමාජ ආරථික තොරතුරු බිඳක්
- 3 කුඩා පරිමාණ තුළින ගෙවීම් උපකරණ
- 4 තිරසාර සංවර්ධනයක් ලෙසා ගැනීම සඳහා පවතින අනියෝග
- 11 බොලර්කරණය (විදේශ මුදල්කරණය): කාම්බෝජයානු අත්දැකීම
- 17 අධිසයන පොදු සහතික පත්‍ර උකක් පෙළ විනාගයේ පසුගිය අවුරුදුවල
ප්‍රශ්න පත්‍රවලට අදාළ සවිස්තරාත්මක පිළිතුරු.
- 21 කාලීන සාර්ථක ආර්ථික සටහන
- 23 ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යකාවයේ මෙහ කාලීන ප්‍රවත්තතා
- 32 කටු සටහන

සටහන 2013 සැප්. -මක්.

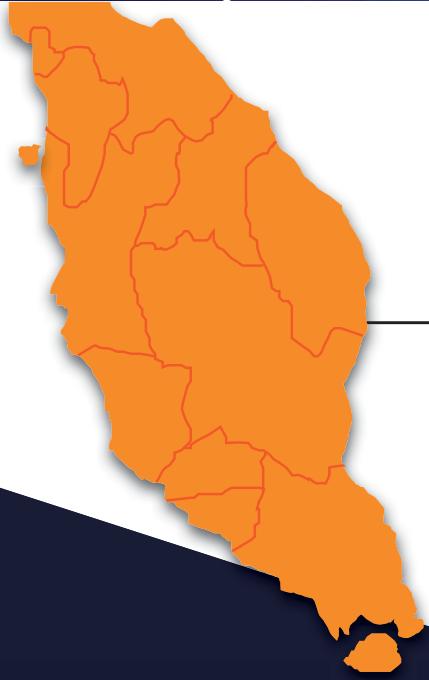


041000581



ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

රු. 20/-



පාන්ත 13 කින් හා ගෙබරල් පාලන ප්‍රදේශ 3 කින් යුතු තුළුල් මැලේසියාව ගිනිකොන දිග ආසියාවේ පිහිටා ඇති රාජ්‍යයකි. මෙහි අගනගරය ක්‍රියාලාමිපුරු ය. පරිපාලන කේත්ත්ස්පාතය පුත්‍රාජය (Putrajaya) බවී. ව්‍යාපාරාන්‍ය යටත් විපිකයක්ව පැවති මැලේසියාව, 1957 වසරේ දී නිදහස ලබා ඇති අතර, වර්තමානයේ බහුවර්ගික හා බුදු ස්ක්‍රීන් හැරුණු ඇත්තේ එහෙතු උග්‍රාමීය ජන සමාජයකින් දුක්ත වන, ඉතා ප්‍රබල ආර්ථික තත්ත්වයක් අන්තර් කරගෙන ඇති රාජ්‍යයකි. 1981 - 2003 සමයේ දී අගමැති බුදු හෙබ වූ මහතිර මොහොමඩ් එරට ආර්ථිකය නව මාවතකට යොමු කළ සුවිශ්චිත තායකයෙක් ලෙස අව්‍යාධයෙන් හඳුනවා දිය හැකි අතර, 2009 වසරේ පටන් මේ දක්වා එම බුදු හෙබවන මොහොමඩ් නැඹි ඩින් අඩුදුල් රහක් මෙම ප්‍රතිපත්තින් තවදුරටත පවත්වාගෙන යමින් කටයුතු කරයි.

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (ද.දේ.නි)	ව්‍ය.ප.බො. බිමුයන 506.7, 2012
වේක පුද්ගල ද.දේ.නි.	ව්‍ය.ප.බො. 17,200 (2012) ව්‍ය.ප.බො. 16,000 (2011)
ද.දේ.නි. හි වර්ෂීක වර්ධන අනුපාතය	5.6 (2012) 5.1 (2011)
උද්ධමතය	1.7 (2012) 3.2 (2011)
ජ්‍යෙගම ගිණුමෙන් ගේෂය	ව්‍ය.ප.බො. බිමුයන 22.8 (2012)
විදේශ සංවිත	ව්‍ය.ප.බො. බිමුයන 139.7 (2012 දෙසැම්බර්)
සේවා විශ්‍රාක්ෂණය	3% (2012)
රාජ්‍ය ණය (ද.දේ.නි. ප්‍රතිගතයක් ලෙස)	53.3 (2012)
රිංගිරි/ශ්‍රී ලංකා රුපීයල් අනුපාතිකය	39.7728 (2014.01.31)
ද.දේ.නි. ප්‍රතිගතයක් ලෙස	-4.5% (2012)
ආයෝජන (ද.දේ.නි. ප්‍රතිගතයක් ලෙස)	25.7% (2012)
අපනයන	ව්‍ය.ප.බො. බිමුයන 247 (2012)
ප්‍රධාන අපනයන	ඉලෙක්ට්‍රොනික උපාංග, ඔහිජ තෙල් හා උව්‍යමය සේවාගාරික වාසු, දැව හා දැව නිෂ්පාදන, පාම් සිසිල්, රබර්, ඇගලුම්, රසායනික උව්‍ය
ප්‍රධාන අපනයන රටවල්	සිංහල්පුරුව, විනය, ජපානය, වික්සන් ජනපදය, තායිලන්තය, නොංකොං, ඉන්දියාව
සූම් ප්‍රමාණය	වර්ග කි.ම්. 329,847
ජනගහනය	මුළුයන 29.63 (2013 ජුලි)
ජන සහත්වය	වර්ග කිලෝ මිටර්යකට 86 (2010)
ජාතින් අනුව ජනගහන සංග්‍රහය	මැයේ 50.4% වින 23.7% සේවලේ 11% ඉන්දියානු 7.1% අනෙකුත් 7.8%
සාක්ෂරතාව	93.1% (2010)
පිළිගත් ප්‍රාදේශීය භාෂාවන්	සම්පූද්‍රාදික මැයේ, ඉංග්‍රීසි, ජීන, උම්ල, තෙවැල, මලයාලම්, පෘංජං, තායි
උපත් අනුපාතිකය	උපත් 20.41/1000 ජනගහනය (2013)
මරණ අනුපාතය	මරණ 4.971/1000 ජනගහනය (2013)
උපනේ දී ආයු අලේක්සාව	අවුරුදු 74.28 (2013)



“සටහන” සාරාවෙහි පළුවන අදහස් ඒ ඒ ගේ ප්‍රේධිකයන් ගේ අදහස් මිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අදහස් නොවිය හැකි ය.

සන්නිවේදන අධිකාරී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නම් උදා මුදල් අනුවුම්/වෙක්ස්පර් පහත සඳහන් ප්‍රිතිනයට ව්‍යුත්තෙන් “සටහන” තැපකෙලුන් ගෙනවා ගත හැකි ය.

ප්‍රතිපත් මිල : රු. 20.00
වර්ෂීක ප්‍රිතිනය මුදල : රු. 480.00
(තැපැල් ගස්සු ද අභ්‍යාවත්වී)

අධිකාරී
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
තු. පො. 590, කොළඹ

ක්‍රූල් ජර්ලාණ නවීන ගෙවීම් උපකරණ

Innovative Retail Payment Products

එවින් එන් කේමොන්ත, පෝෂ්ඨ සහකාර අධිසක්ෂ, ගෙවීම් සහ පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව

භාෂ්‍යතාවය

භාෂ්‍යතාවයක් හෝ දේවාචක් හෝ ලබාගැනීමේ දී කළ යුතු ගෙවීමක් මුදල්වලින් මෙන් ම වෙනත් ගෙවීම් උපකරණයක් මගින් ද කළ හැක. වට්තාකම්න් අඩු ගෙවීම් සඳහා භාවිතා කරන විටතින් උපකරණ සූල් පරිමාණ ගෙවීම් උපකරණ ලෙස හැඳුන්වේ හැක. එම වැනි ගෙවීම් සඳහා භාවිත කළ හැකි උපකරණවලට තීසුස් වශයෙන් වෙක්පත් (Cheques), ත්‍යා කාඩ්පත් (Credit Cards), භර කාඩ්පත් (Debit Cards), මුදල් ඇණවුම් (Money Orders) සහ විද්‍යුත් අරමුදල් උපකරණ (Electronic Fund Transfer) ආදිය දැක්වේ හැක.

විද්‍යුත් මාධ්‍ය, අන්තර්ජාලය හා ජ්‍යෙගම දුරකථන ආදි ක්ෂේත්‍රවල සිද්ධි තාක්ෂණික දියුණුවත් සමඟ ම සූල් පරිමාණ ගෙවීම් උපකරණ සම්බන්ධයෙන් නව තීපැයුම් රාශීයක් බිජි විය. මෙම නව තීපැයුම් බිජීවීමේ අරමුණු කිහිපයක් ඇති අතර, එවා අතර් ගෙවීම් නොදෙනු කරැවන්ගේ පහසුව වැඩි දියුණු කිරීම, මුදල් සහ වෙක්පත් භාවිතය අඩු කිරීම, ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කිරීම සහ මහජනතාව අතර මූල්‍ය අන්තර්කරණය (Financial Inclusion) වැඩි දියුණු කිරීම යන කරුණු ප්‍රධාන ගණයේ ලාසුලුකිය හැක.

මෙම සූල් පරිමාණ ගෙවීම් උපකරණ ප්‍රධාන මාධ්‍ය තුනක් ඔහුන් නොකළ නවීකරණය වෙමින් පවතී. එවා නම් ගෙවීම් කාඩ්පත්, අන්තර් ජාලය සහ ජ්‍යෙගම දුරකථන වේ. පසුගිය දැනු තුළ දී මහ බැංකු 30 කින් මෙවැනි නව උපකරණ 122 ක් වාර්තා ඒ ඇති බව අන්තර්ජාලික පියවීම් බැංකුව ඔවුන්ගේ වාර්තාවල සඳහන් කර තිබේ.

මෙම ලිපියේ මූලික අරමුණ වනුයේ ඉහත සඳහන් කළ මාධ්‍ය තුනෙන් තෝරාගත් පහසුය සහ ප්‍රයෝගන් නව සූල් පරිමාණ ගෙවීම් උපකරණ තුනක් පාඨකය වෙත තදුන්වා දීමයි.

ඔක්ටොපස් කාඩ්පත (Octopus Card)

හොංකොං හි බිජි වූ ඔක්ටොපස් කාඩ්පත, සූල් පරිමාණ විද්‍යුත් ගෙවීම් උපකරණයකට උපකරණයකි. හොංකොං හි ක්‍රියාත්මක වන පොදු ප්‍රවාහන සමාගම් පහක් විකුණු වී පිහිටුවාගේන්හා දෙන ඔක්ටොපස් සමාගම විසින් 1997 දී මෙම කාඩ්පත හඳුන්වා දෙන

දද අතර විභි ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ ප්‍රවාහන ගාස්තු පහසුවන්, කාර්යක්ෂමව අයකර ගැනීමයි. මෙම ඔක්ටොපස් කාඩ් පැගෙහි විශේෂත්වය වනුයේ විය ස්පර්ශ රහිත (Contactless), අගය රාකිගත (Stored Value) සහ නැවත අගය විකුණු කළ හැකි (Rechargeable) කාඩ්පතක් වෘතියි. ඉතාමත් සූල් කාලයක් තුළ මෙම කාඩ්පත හොංකොං හි සියලු ජනතාව අතර ජනප්‍රියත්වයට පත් විය. වියට විශේෂ තේශුවක් වූයේ වීම කාලයේ දී විරට මාරු කාසි තියෙන් පැවති බැවින්, ප්‍රවාහන ගාස්තු ගෙවීමට ජනතාව මෙම කාඩ්පත බහුලව හාවිතා කිරීමයි. දැනට විරට ජනගහනයෙන් සියයට අනු පහක් පමණ මෙම කාඩ්පත හාවිතා කරන අතර නිකුත් කොට ඇති කාඩ්පතක් සංඛ්‍යාව මිලියන විශ්වකි. 2000 වර්ෂයේ හොංකොං මුදල් අධිකාරිය විසින් ඔක්ටොපස් සමාගමට තැන්පතු හාරුගැනීමේ සමාගම් බලපුළුව තීකුත් කරන ලදී. වියේ ම ඔක්ටොපස් කාඩ්පත මගින් විනය සහ මැකාවු යන රාවල ද ගෙවීම් කිරීමට ප්‍රථම ඔක්ටොපස් කාඩ්පත තීකුත්පතු හාරුගැනීමේ සමාගමක් විසින්. මෙම කාඩ්පතගෙහි මෙගා ඩැරිස් 13.56 ක සොශී විපායක් (Chip) අන්තර් ගෙ කර ඇත. එම මැගින් තත්පරයට කිලෝ බිරි 212 ක වේගයෙන් දත්ත සම්ප්‍රේෂණය කරයි. ලේඛයේ හාවිතා වන අනෙක් කාඩ්පත් හා සංස්ක්දනය කරන විට මෙය ඉතාමත් අධික සම්ප්‍රේෂණ වේගයකි.

1 වන රුප සටහන

ඔක්ටොපස් කාඩ්පත



ප්‍රවාහන ගැස්තු ගෙවීමට ආරම්භ කරන ලද මෙම කාඩ්පත, අද නොයෙකත් ක්‍රේඛ්‍රෝවල ගෙවීම් සිදු කරන ඉතාමත් ජනප්‍රිය ගෙවීම් උපකරණයක් බවට පත්ව තිබේ. බොහෝ සුපිරි වෙළෙඳසක්, ආපන ගාලා, රථවාහන නැවතුම් පොපවල්, භාණ්ඩ විදුත්තාන යන්තු සහ බොහෝ සිල්ලර වෙළෙඳසක් තමන්ගේ භාණ්ඩ සහ සේවා සැපයීමේ දී මෙම කාඩ්පත පිළිගනු ලබයි. සමහර සේවා ස්ථානවල මුදල හාරුගැනීම නවත්වා ඇති අතර ඔවුන් ඒ වෙනුවට භාර ගන්නේ ඔක්ටොපස් කාඩ්පත් පමණි. ගොංකොං හි බොහෝ පාසල් සිසුන්ගේ පැමිණීම සටහන් කිරීම ඇදී පර්පාලන කටයුතු සඳහා ද මෙම කාඩ්පත ගොං ගනි. සමහර කාර්යාල සහ තේවාසික ගොංහැකිවෙවල ඇතුළුවේමේ දී මෙම කාඩ්පත අවසර පත්‍රයක් සේ ක්‍රියා කරයි.

2 වන රේප සටහන

වෙළෙඳසලක ඇති ඔක්ටොපස් කාඩ් පත් කියවන යන්තුයක්



3 වන රේප සටහන

දුම්රිය ස්ථානයක වේදිකාවකට ඇතුළු වන ලොරවුවෙහි ඇති ඔක්ටොපස් කාඩ්පත් කියවන යන්තුයක්



මූලික වශයෙන් ඔක්ටොපස් කාඩ්පත් දේවර්ගයක් ඇත. ඒවා නම් විකුණු ඔක්ටොපස් කාඩ්පත් (Sold Octopus Cards) සහ

ත්‍යට දෙන ඔක්ටොපස් කාඩ්පත් (On-Loan Octopus Cards) වශයෙනි. විකුණු ඔක්ටොපස් කාඩ්පතක් යනු නියමිත මිලකට ඔක්ටොපස් සමාගම විසින් විකුණාන, විශේෂයෙන් නිර්මාණය කළ කාඩ්පතකි. ඒ සඳහා තැන්පතු මුදලක් ලබා නොගන්නා අතර ගනුදෙනු කර ඉතිරිවන මුදල ඇතොත් කාඩ්පත තීම්කරුව ව්‍යම මුදල වෙළෙඳ නියෝජිතයෙන්ගේ ආපසු ලබාගත හැකිය. ත්‍යට දෙන කාඩ්පතට තොංකොං බොලර් 50 ක තැන්පතුවක් තැබෙය යුතුය. මෙම තැන්පතුව කාඩ්පත සැකසීමට වියදම් වූ මුදල ආවරණය කිරීම සඳහා සුරුකුමක් වශයෙනි. ව්‍යම කාඩ්පතට මුදල විනිශ්චයක් නියෝජිත වෙළෙඳ ආයතන මගින් විකුණා කර ගැනීමට විය භාවිතා කරන්නාට පහසුකම් සලකා ඇත.

ත්‍යට දෙන කාඩ්පත්වල තවදුරටත් වර්ග කිරීමක් දක්නට ලැබේ. ඒවා නම් එම (Child), වැඩිහිටි (Adult), පෙන්ශ්ඩ පුරවැසි (Elder) සහ තමන් කැමති ආකාරයට සකස් කර ගත හැකි (Personalized) කාඩ්පත් වශයෙනි. තමන් කැමති ආකාරයට සකස් කර ගත හැකි ඔක්ටොපස් කාඩ්පත්වල තමන්ගේ ජායාරූපය, නම සහ වෙනත් විස්තර ද ඇතුළත් කර ගත හැකිය, විශේෂයෙන් ම සිංහයන් වෙනුවෙන් සාදන්නා වූ මෙවැනි කාඩ්පත්, පාසල්වල ඔවුන්ගේ පැමිණීම සටහන් කර ගැනීම වැනි පර්පාලනය කටයුතු සඳහා ද යොදා ගනු ලබයි. විඛැවෙන් මෙම ඔක්ටොපස් කාඩ්පත සමහර අවස්ථාවල දී ගෙවීම් උපකරණයක් නොවන වෙනත් ක්රිතව්‍ය සඳහා ද යොදාගන්නා බව පෙනී යයි.

4 වන රේප සටහන

ඔක්ටොපස් කාඩ්පත් තිණුම් ගේජ පිරිස්සන යන්තුයක්



ඔක්ටොපස් කාඩ්පත් කියවන යන්තු (Octopus Card Reader Machines), ගනුදෙනු සඳහා අවශ්‍ය වන සියලු ම ස්ථානවල ස්ථාපනය කර ඇත. බස් රථ තුළ, දුම්රිය වේදිකාවලට ඇතුළුවන ස්ථාන, වෙළෙඳසක් ඇදී නොයෙකුත් කාර්යයන් සිදුවන ස්ථානවල ඒවාට ගැළපෙන මාදිලුයේ නොයෙකුත් කියවන යන්තු තිබෙන බව දැකගත හැකි ය. ව්‍යම යන්තු ආසන්නයේ තම කාඩ්පත තැබීමෙන් භාවිතා කරන්නාට තම ගෙවීම් සිදු කළ

හැක. ගෙවීම් කිරීම සඳහා කාඩ්පත මෙම යන්ත්‍රය ආසන්නයේ තැබූ වහාම ගැඩියෙක් නිකුත් කරමින් ගෙවීම පිළිගත් බව යන්ත්‍රය දැනුම් දෙයි. විමෙන් ම යන්ත්‍ර තිරයේ ගෙවූ මුදල සහ කාඩ්පතෙහි ඉතිරි මුදල ද පෙන්නුම් කරනු ලැබේ.

5 වන රේප සටහන

ඛිස් රථයක සටහනෙහි ඕනෑම පෙන්වෙන කාඩ්පත් හියවන යන්ත්‍රයක්



මෙම කාඩ්පත්වල ඇති ගේජය පිරික්සීම සඳහා තොයෙකුන් ස්ථානවල පිහිටුවා ඇති විමසීම යන්ත්‍ර (Enquiry Machines) යොදා ගත හැකිය. භාවිතා කරන්නන් විසින් තම ඕක්වෙපස් කාඩ්පත මෙම යන්ත්‍රය මත තැබේමෙන් පසුගිය ගනුදෙනු දහයක් සහ අවසාන ගේජය බිලාගත හැකිය. තවද, කාඩ්පතට මුදල් වට්හාකමක් විකුත් කිරීමේ යන්ත්‍ර (Add Value Machines) භාවිතා කෙරේ. මෙම යන්ත්‍ර ආධාරයෙන්, විද්‍යුත් මුදල් ආකාරයට මුදල් ප්‍රවාහාර කිරීම සඳහා කාඩ්පත් භාවිතා කරන්නන්හට අවසර ලැබේ ඇත. පෙර ත් පහසුකම්, බලය ලත් සේවා සපයන්නන් විසින් ද කාඩ්පත් හිමියනට ලබා දෙනු ලැබේ.

එක්ටෝපස් කාඩ්පත් භාවිතා කරන්නන් විසින් මෙම කාඩ්පතින් සිදුකරනු ලබන ගනුදෙනු නිශ්චාපත්‍රය සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන්හේ ගබඩා කිරීම සහ ඉදිරිපත් කිරීම (Store & Forward) යන පදනම මතයි. කියවන යන්ත්‍ර මගින් ගබඩා කරගත් මෙම ගනුදෙනුවල දත්ත පැය කිහිපයකට පසු නිශ්චාපත්‍රය සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. මෙන්ම (On line) හා මෙන්ම නොවන (Off line) යන ආකාර දෙනින් ම ඕක්වෙපස් කාඩ්පත මගින් ගනුදෙනු කළ හැකි අතර, මෙන්ම නොවන ආකාරයේ ගනුදෙනුවල දත්ත සම්ප්‍රේෂණය කිරීම සඳහා ජ්‍යෙෂ්ඨ පරිගණක ආදි උපකරණ භාවිතා කළ හැක.

එම් - පෙසා (M-Pesa)

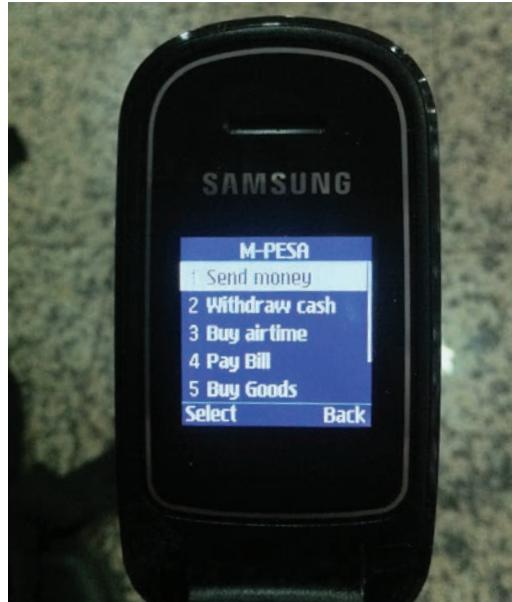
ජ්‍යෙෂ්ඨ උපකරණ භාවිතයෙන් කරන්නා වූ ගෙවීම් උපකරණයකට නිදසුනක් වශයෙන් කෙන්යාවේ ආරම්භ කරන මෙ විම්-පෙසා

නම් ජ්‍යෙෂ්ඨ උපකරණ ගෙවීම් කුමය හඳුන්වා දිය හැක. සේවාන් භාවිතාවෙන් ජ්‍යෙෂ්ඨ මුදල් යන අර්ථ ඇති, මෙම ගෙවීම් උපකරණය, 2007 අපේල් මාසයේ දී සාර්ෆිකොම (Safaricom) සහ වොඩොෝනේ (Vodafone) නම් උපකරණ සේවා සපයන්නන් විසින් හඳුන්වා දෙන ලදී.

ඡාතික තැදුනුම්පතක් හෝ විදේශ ගමන් බලපත්‍රයක් හෝ ඇති පුද්ගලයනට මෙම ජ්‍යෙෂ්ඨ උපකරණ ගෙවීම් කුමය භාවිතා කිරීමට විම ආයතනය අවසර දෙයි. විමෙස ම්‍යාපදිංචි වූ විම්-පෙසා සාමාජිකයන්ට, තම ජ්‍යෙෂ්ඨ උපකරණය තුළ ස්ථාපිත කර ඇති ගිණුමට මුදල් තැන්පත් කිරීම සිදු කළ හැක. විම ගිණුමට අභාෂ හඳුනා ගැනීමේ සියලු තොරතුරු ජ්‍යෙෂ්ඨ උපකරණයේ ඇති සිම (SIM) කාඩ්පතෙහි අන්තර්ගත කර ඇත. ජ්‍යෙෂ්ඨ උපකරණයෙහි ඇති ගිණුමෙහි තැන්පත් කළ මුදල් අනෙකුත් පාර්ශ්වයන්ට කෙටි පත්වා තුම්ස (SMS) මගින් පැවරීම කළ හැකි ය. විමෙන් ම භාණ්ඩ සහ සේවා ලබා ගැනීමේ දී විකණුම්කරුවන් වෙත මුදල් ගෙවීම ද මේ ආකාරයෙන් ම කළ හැකි ය. තවද, තමන්ගේ දෙනික වියදම් සඳහා අවශ්‍ය මුදල් බලයන්ට වෙළෙඳ නියෝජිතයන්ගෙන් ලබා ගැනීමට ද මෙම කුමය භාවිතා කරන්නන්ට අවකාශ සැලසී ඇත. මෙම කුමය තුළින් මුදල් යැවීමට හෝ ලබාගැනීමට අයකරනු බඳන්නේ ඉතාමත් සුළු ගාස්තුවක් පමණි.

6 වන රේප සටහන

විම් - පෙසා ගෙවීම් කුමය සහිත ජ්‍යෙෂ්ඨ උපකරණයක්



විම්-පෙසා සැලසුම් කර ඇත්තේ ගාබා රැහිත බැංකු කුමයක් ආකාරයට නිසා, මූලික බැංකු ගනුදෙනු සඳහා, භාවිතාකරන්නන්ට බැංකු ගාබාවලට යැමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නොහැරි. විම්-

පෙසා භාවිතාකරන්නේ පහසුව සඳහා, බලයලත් සිද්ධාරු වෙළෙඳසාල් සහ ගුවන් කාලය (Air Time) හෙවත් ඇමතුම් කාලය විතුණාන අලෙවී සැල් බැංකු නියෝජිතයන් වගයෙන් ස්ථිර කරයි.

7 වන රුප සටහන

බලයලත් ව්‍යුත් - පෙසා නියෝජිත අලෙවී සැලක්



මෙම ජ්‍යෙගම දුරකථන ගෙවීම් කුමය හඳුන්වා දීමේ මුද්‍රා අරමුණ වූයේ ක්ෂේල මුල්‍ය (Micro Finance) ණය ගැනුම්කරුවන්ට තුය ලබාදීම සහ තුය අයකර ගැනීම යන කටයුතු මෙමගින් කාර්යක්ෂමව ඉටුකර ගැනීමයි. උපකර පුද්ගලවල ජිවත්වන ගොවියන්ට සහ ස්වයෝ කර්මාන්තකරවන්ට මෙය ඉතාමත් පහසු කුමයක් වූයේ ඔවුන් වැඩි දෙනෙකුට බැංකු ගාඛාවලට යෙමට වඩා ජ්‍යෙගම දුරකථන භාවිතය අපහසුවක් තොරව කරගැනීමට හැකි වූ බැවිති. තුය දෙන ආයතනවලට ව්‍යුත්-පෙසා මගින් තුය කළමනාකරණය ඉතා පහසු වූ අතර වියට දැරීමට සිදු වූයේ ද ඉතාමත් සුළු පිරිවයයි. විධිවිත් ව්‍යුත්මානය වන විට තුය දෙන ආයතන ඉතාමත් තරගකාරී පොලී අනුපාතවලට සාමාන්‍ය ත්‍යාගකරුවන්ට මෙම ජ්‍යෙගම දුරකථන ගෙවීම් කුමය ආධාරයෙන් තුය දෙනු දැකිය හැකිය.

8 වන රුප සටහන

ව්‍යුත් - පෙසා ජ්‍යෙගම දුරකථන ගෙවීම් කුමය භාවිතා කරන්නෙක්



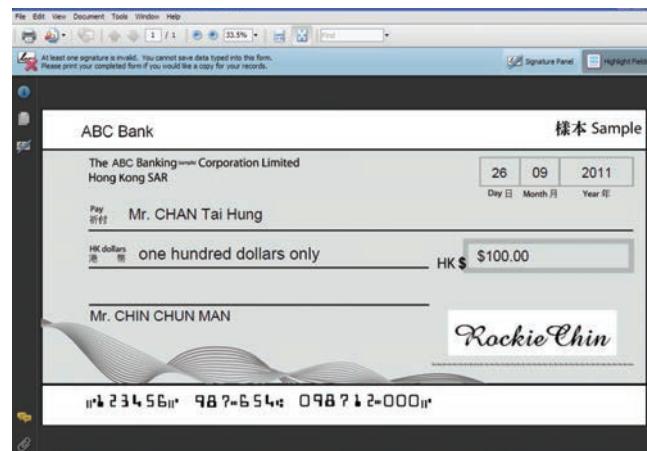
ව්‍යුත්-පෙසා කුමය වැඩිදියුණුවේමත් සමග ම වෙනත් ආකාරයේ ගෙවීම් කිරීමට ද මෙම කුමය භාවිත කරන්නා උනන්ද වී ඇත. ඇත පුද්ගලවලට ගොස් රුකියාව කරන පුද්ගලයන් තමන්ගේ ගැපන්නන් වෙත මුදල් සම්පූර්ණය කිරීම ද මෙමගින් සිදු කරන ව්‍යුත් ගෙවීම් ගෙවීම් විට මුදල් මාරු කිරීම ගානුදිය ද මේ වන විට මෙම ගෙවීම් කුමය තුළුන් සිදු කරනු ලබයි. ලෝකයේ ඇති දියුණුතම ජ්‍යෙගම දුරකථන ගෙවීම් කුමය ව්‍යුත්-පෙසා වන අතර කෙන්කාවේ ජ්‍යෙගම දුරකථන භාවිත කරන සාමාජික සංඛ්‍යාව මිලියන 17 ක් පමණ වේ. මෙහි ඇති ජ්‍යෙගම වූයේ සහ සාර්ථකත්වය කොපමත් ද යන්, විය ව්‍යුත්මානයේ වැන්සාකියාව, ඇග්‍රනිස්ට්‍රුනය, එපි සහ දැකුණු අප්‍රිකාව යන රටවල ද ව්‍යුත්තව පවතී.

විද්‍යුත් වෙක්සන් (E-Cheques)

හොංකොං මුදල් අධිකාරිය විසින් තව කෙරී කාලයකින් හඳුන්වා දීමට නියමිත විද්‍යුත් වෙක්සන්, පරිගණක පාලය භාවිතයෙන් කරන්නා වූ නව සුළු පරිමාතා ගෙවීම් උපකරණයයි. බොහෝ රටවල දැක ගණනාවක් පුරා භාවිතා වන හොංකොං වෙක්සන් හෙවත් කඩ්බූසි වෙක්සන්වල ඇති බොහෝ ගුණාංග රැක ගනිමන් මෙම නව ගෙවීම් උපකරණය හඳුන්වා දී ඇත.

9 වන රුප සටහන

විද්‍යුත් වෙක්සනක් පරිගණක තිරයේ දිස්ක්වන අයුරු



මෙම විද්‍යුත් වෙක්සන පරිගණකයේ භාවිතා වන ඒක්ස්විට් ආකෘතියට (PDF Format) අනුව සකසා ඇති අතර, වියට දැන්ත අන්තර්ගත කර ඇත්තේ මිනිසාර සහ යන්තුවලට නියවිය හැකි වික්ස්විල් ආකෘතියෙහි (XML Format). තවද, ගෙවන්නා (Payer) විසින් මෙම විද්‍යුත් වෙක්සන සංඛ්‍යාංක (Digital) කුමයට අත්සන් කර තිබිය යුතු අතර ගෙවන්නාගේ බැංකුව විසින් විය සහතික කළ යුතු ය. පැපුලාතම දැක්වෙන විද්‍යුත් වෙක්සන් ද නිකුත් කළ හැකි අතර, වෙක්සන්වල ව්‍යුත්මාන හොංකොං බොලර් (HKD), ඇමරිකන් බොලර් (USD) සහ වීනයේ

රෝම්හිත (RMB) යන මුදල් වර්ගවලින් විකෙනින් සඳහන් කළ හැකිය. මෙම විද්‍යුත් වෙක්පතෙහි වික් අඩුපාඩුවක් වනුයේ විය, පොරික වෙක්පත් මෙන් වෙනත් අයකුට පිටසන් කොට පැවරීම කළ නොහැකි වීමයි. ඒ අනුව විය ගනුදෙනු කළ නොහැකි (Not Negotiable) වෙක්පතකි. මෙම කරුණ තවදුරටත් විසින් කළහොත් ගෙවන්නා විසින් ආදායකය (Payee) වෙත මෙම ගෙවීම් උපකරණය සූපුව ම ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

කෙසේ වෙතත්, විද්‍යුත් වෙක්පත ද විනිමය බිල්පත් ආයු පහතේ රැකවරණය ලැබෙන විනිමය බිල්පතක් ලෙස සකසා ඇත. විඛැවින්, ගෙවන්නාගේ සහ ආදායකයාගේ අයිතිවාසිකම් මෙම ආයු පහත යටතේ සුරිකෙනු ඇත. තවද, සම්පූළයික වෙක්පත් ගනුදෙනු කිරීමේ දී මෙන් ම විද්‍යුත් වෙක්පත් ගනුදෙනු කිරීමේ දී ද ගෙවන්නා විසින් ආදායකයාට තම ගිණුමෙහි නොරුරු හෙළි කිරීම අත්‍යවශ්‍ය නොවේ.

විද්‍යුත් වෙක්පත ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය ද භෞතික වෙක්පත් ක්‍රියාත්මක වන ආකාරයට බෙහෙළේ සෙයින් සමාන වේ. මුදල් ම ගෙවන්නා විසින් විද්‍යුත් වෙක්පතක් සංඛ්‍යාක කුමාර අත්සන් කොට විය නිඛත් කරන මෙන් අන්තර්පාල බැංකු කුමය ආධාරයෙන් තම බැංකුවෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය. එ විට ගෙවන්නාගේ බැංකුව විසින් විය සංඛ්‍යාක කුමාරයට සහතික කොට විද්‍යුත් තැපෑල (E-mail) මැගින් ආදායකය වෙත යවතු ලැබේ. (සමහර අවස්ථාවලදී විසේ සහතික කරන ලද වෙක්පත හැවතත් ගෙවන්නා වෙත යටා ඔහු මගින් ආදායකය වෙත යැවීමට ද කටයුතු කළ හැක). ඉන්පසු, වම ආදායකය මෙම විද්‍යුත් වෙක්පත අන්තර්පාල බැංකු කුමය ආධාරයෙන් හෝ

වෙනත් පිළිගත් මාධ්‍යකයාගේ බැංකුවට (Payee's Bank) ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. ආදායකයාගේ බැංකුව විසින් ආදායකයාගේ නොරුරු නිවැරදි දැයි සොයා බලු ආදායකයාගේ ගිණුමට රැස් කරනු ලැබේ. ඉන්පසු විසේ රැස්කරන ලද විද්‍යුත් වෙක්පත ආදායකයාගේ බැංකුව මගින් විද්‍යුත් වෙක්පත් නිශ්චාපණය සඳහා නොංකා නිශ්චාපණ සමාගමට ඉදිරිපත් කරයි. වම සමාගම මෙම විද්‍යුත් වෙක්පත නිශ්චාපණය උපි ගොනුවෙන් සමඟ ගෙවන්නාගේ බැංකුවට යොමු කරයි. ගෙවන්නාගේ බැංකුව විසින් මෙම විද්‍යුත් වෙක්පත් අත්සන් සහ අනෙකුත් නොරුරු නිවැරදි දැයි සොයා බලන අතර ද්විගුණ (Duplicate) ඉදිරිපත් කිරීමක් අනෙකුත් විය වළක්වයි. වැරදි ඇතෙක් ගෙවන්නාගේ බැංකුව විසින් මෙම විද්‍යුත් වෙක්පත අරගා කරන අතර, විසේ අගරා වී නොපැමිණිය නොවේ, ආදායකයාගේ බැංකුව විසින් ආදායකයාගේ ගිණුමට මෙම වෙක්පතෙහි වටිනාකම බැර කර ගනුදෙනුව අවසාන කරනු ලැබේ.

භෞතික වෙක්පත්වල දී කළ යුතු වන භෞතික ප්‍රවාහනය (Physical Delivery) සහ පෞතික ඉදිරිපත් කිරීම (Physical Presentment) මෙම විද්‍යුත් වෙක්පත් ක්‍රියාවලියේ දී අවශ්‍ය නොවන බැවින් වියදුම් ප්‍රමාණය ද අඩුවන අතර නිශ්චාපණ කුමටෙදය ද ඉතාමත් පහසු වේ. කඩිඹාසි හාවිතය ද අවශ්‍ය නොවන විද්‍යුත් වෙක්පත පිරිමැසුම්දායක සහ පරිසර නිතකාලී සුළු පරිමාතා ගෙවුම් උපකරණවල නව නිපැයුමක් වන බව පෙනී යයි.

තිරසාර සංවර්ධනයක් ලගාකර ගැනීම සඳහා පවතින අභියෝග

විරුද්ධ මියනගේ
පෙනෙන් අශ්‍රාප්‍ය ප්‍රාග්ධනය
ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

වර්තමාන පරුපුලේ අවශ්‍යතා සපුරාලන අතරම අනාගත පරුපුලේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට ද හැකිවන ඇම තිරසාර සංවර්ධනය සංකල්පයෙන් අදහස් වේ. සංවර්ධනය මැතිම සඳහා සම්පූලයිකව ගොඳුගැනීම පාතික ආභ්‍යාචනා දීන්ත මහින් සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ දී වායුගොළය, සිසේන් ස්ථිරය, පොසිල ඉන්ධන වැනි විටිනා පාර්සරික සම්පත් කෙරෙහි ඇති කෙරෙන බලපෑම සැලකීල්ලට නොගැනී. විනම් සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ දී භාවිත කරනු ලබන යන්තු සුතු, ගොඩනැගිලි ආදි ප්‍රාග්ධන උපකරණවලට සිදුවන හානිය ගෙවුම්කරණයේ දී ක්ෂේර්වීම් යටතේ ගණනය කරනු ලදුව ද, විම ක්‍රියාවලියේ දී පිරිසිදු වාතය, පෙවා විවිධත්වය වැනි පාර්සරික සම්පත්වලට සිදුවන හානිය ගණනය නොකෙරේ. වර්තමානයේ මිනිසා පර්සරයේ ඇති සම්පත් ප්‍රයෝගනයට ගන්නා ආකාරය අනුව මිනිසා හා ස්වාහාවික පර්සරය අතර ගැටුම් ඇතිවීම ස්වාහාවික ය. මෙහිදා ගැටුම් අවම කිරීම 1980 මද හාගයේ පමණ සිට ජනනීය වූ තිරසාර සංවර්ධන සංකල්පයෙන් අදහස් කෙරේ. විනම්, ස්වාහාවික පර්සරය හා සහභාවනයෙන් සිව්වා හායේකේ කෙසේ ද යහේන තිරසාර සංවර්ධන සංකල්පයෙන් මිනිසාට පැහැදිලි කරදෙනු ලබයි.

වර්තමාන ලේක සංවර්ධනයේ ස්වාහාවය අනුව අනාගත පරුපුර සඳහා පර්සරය සුරුයිම් හා සංවර්ධනය පවත්වාගෙන යාම අතියෝගාත්මක බව පෙනීයයි. මෙම තත්ත්වය යටතේ අනාගත අවශ්‍යතා සැලකීල්ලට ගැනෙන විරස්ථායි සංවර්ධන සංකල්පය වර්තමාන ලේකයට ඉතා නොදින් ගැලපෙන බව පෙන්වා දීය හැකිය. තිරසාර සංවර්ධනයේ දී බොහෝදුරට ස්වාහාවික පර්සරයේ පැවත්තේ හා ක්‍රියාකාරක්වය කෙරෙහි අවධානය ගොමු වේ. විනි දී පැවත්තා සම්පත් ප්‍රමාණය සිම්ත බවත්, විම සම්පත් වර්තමාන මිනිසාට මෙන්ම අනාගත පරුපුරට ද පර්සරයේ වෙනත් පිවිත්ට ද අයත් බවත්, මිනිසා යනු ස්වාහාවික පර්සරයේ වික් අංශයක් පමණක් බවත්, මිනිසා ස්වාහාවික පර්සරයේ තියුණෙන්ට අනුව ක්‍රියාකාල යුතු බවත් පෙන්වා දෙනු ලබයි. විනම් මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හමුවේ පෙවා ගොළයේ පවත්තා නිෂ්පාදන හැකියාව දිගුකාලීනව, අඛණ්ඩ ව පවත්වාගෙන යැමීම් අවශ්‍යතාව අවධාරණය කරනු තිබුණි තිරසාර සංවර්ධනය නම් සංකල්පය තීමාණය කරනු ලබයි.

තිරසාරහාවය ප්‍රධාන සංකල්ප දෙකකින් යුත්ත වේ. විනම්, දුබල තිරසාරහාවය හා ප්‍රධාන තිරසාරහාවය වශයෙනි. තිරසාරහාවය උදෙසා මූල ප්‍රාග්ධන තොගය, විනම්, ස්වාහාවික ප්‍රාග්ධන තොගය හා මිනිසා විසින් නිමකරන ලද ප්‍රාග්ධන තොගය තියුණුව තිබේම පමණක් ප්‍රමාණවත් බව දුබල තිරසාරහාවයට අනුව දැක්වේ. තිරසාර බව විනම්, අනාගත පරුම්පරාවන්හි සුහාදාන මට්ටම පහත තොටැරී තබා ගැනීමට නම්, ස්වාහාවික ප්‍රාග්ධන තොගය අවම වශයෙන් වර්තමාන මට්ටම පවත්වා ගත යුතු බව දුබල තිරසාරහාවය යටතේ අදහස් වේ.

1992 දී බුසිලයේ රුයෝඩ් පැහෙදියේ නගරයේ පැවති මිනිනල සමුළුවේ දී තිරසාර සංවර්ධනයේ අවශ්‍යතාව අවධාරණය කරනු ලැබූ අතර, ඒ සඳහා ආර්ථික, සමාජයේ සහ පාර්සරික අංශ අතර සම්බර්තාව ආරක්ෂා වන ආකාරයට සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සිදුවා යුතු බව පෙන්වා දෙන ලදී. වෘත්තිය, කාර්යක්ෂමතාව, ස්ථානික ආර්ථික පැතිකඩීහි අරමුණු වන අතර සමාජයේ පැතිකඩීහි අරමුණු වනුයේ සාධාරණත්වය, සහායිත්වය, ස්විඛලැනුහේම, සමාජ සංවලතාව, සමාජ සහ්ය්වනය හා සංස්කෘතික අන්තරාත්මක සියලුම ස්ථානාත්මක පැතිකඩීහි අරමුණු වනුයේ මිනිසුන්ට තිතකර සහිපාරක්ෂක පර්සරයක් ඇති කිරීම, ප්‍රතිඵ්‍යාපනය කළ හැකි සම්පත් කාර්යක්ෂම ලෙස උපයෝගනය කිරීම හා ප්‍රතිඵ්‍යාපනය නොකළ හැකි සම්පත් සුදුකිමයි. මේ අනුව සංවර්ධන ක්‍රමෝපායයන් සැලසුම් කළ යුත්තේ මේ අංශ තුනම විකවර සැලකිල්ලට ගැනීමි. පර්සර හෝ සමාජ පැතිකඩීහි හෝ නොසලකා ප්‍රදෙශකාව අත්කර ගෙන්නා ආර්ථික වර්ධනයක් මගින් තිරසාර වර්ධනයක් හෝ සංවර්ධනයක් හෝ අන්කර ගත නොහැක.

තිරසාර සංවර්ධන මූලධීම මිනිසාගේ විරෝතමාන සංවර්ධන ප්‍රයත්නය තුළින් ප්‍රායෝගික යට්ටුරුයක් බවට පත්කර ගනුයේ කෙසේ දී? නැතැනුත් වම සංක්‍රෑතයෙන් ගමන වන අනුහස වරෝතමාන සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ ඉලක්ක සිල්ල කර ගැනීම සඳහා ප්‍රයෝගත්තයට ගත හැක්කේ කෙසේදා යන්න විරෝතමානයේ පර්සරවේදින් මෙන්ම ආර්ථික විද්‍යාඝ්‍යයින් ද මුහුණාජා ප්‍රධාන ගැටුවකි. තිරසාර සංවර්ධනයට අදාළ ගැටුව ලේඛකයේ සම් රටකටම පොදු ගැටුව වන තමුන් වම ගැටුව වඩාත් බලවත් වන්නේ ආර්ථික හා සමාජයේ වශයෙන් අඩු දියුණු මෙටිමක පවතින සංවර්ධනය වෙත්ත් ප්‍රවාන සම්බන්ධයෙන් වූ ලේඛක පර්සර සමුළුවේ නියෝගේ සම්මුතියට අන්සේ කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම පෙන්වා දිය හැකිය.

තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා පවත්වාගත යුතු අවශ්‍යතාවන් ලෙස සාර්ථක ස්ථානික පවත්වාගෙන යැම, දේශපාලන ස්ථාවරත්වය පවත්වාගෙන යැම, දේශීය යුතුරුණී හා ආයෝජන ඉහළ මෙටිමක පවත්වාගෙන යැම, සම්පත්වල එලඹයිනාව හා කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීම, ගැටුල පහසුකම්වල පුලුල් ව්‍යුහාත්‍යා ආදිය දැක්වා යැක. දියුණු වෙම්න් පවතින රටවල තිරසාර සංවර්ධනයක් ඇති කිරීමට යැමේ දී පොදුවේ විවිධ අනියෝගවලට මුහුණාජාමට සිදුවා හැක. විශේෂයෙන් පහන් වර්ධන වේගය පාලනය කිරීම, මානව අවශ්‍යතාවන් පිළිබඳව ආක්‍රේෂණය වෙනසක්ම් ඇති කිරීමට යැමේ දී පොදුවේ විවිධ අනියෝගවලට මුහුණාජාමට සිදුවා හැක. විශේෂයෙන් පහන් වර්ධන වේගය පාලනය කිරීම, මානව අවශ්‍යතාවන් පිළිබඳව ආක්‍රේෂණය වෙනසක්ම් ඇති කිරීම, දැරඹනාව අඩු කිරීම, පර්සර විද්‍යාත්මක දැක්වීමෙන්නායෙන් සම්පත් පර්හරණය කිරීම, සම්පත් සාරක්ෂණය කිරීම, නව සම්පත් සොයා ගැනීම, පර්සර අධ්‍යාපනය ව්‍යාප්ත කිරීම, පර්සර සංරක්ෂණ කරන නිතිරීති පැහැලීම, පර්සර සංරක්ෂණ කටයුතු සඳහා ප්‍රජා සහනාත්මකව ලබාගැනීම තිරසාර සංවර්ධනය ඇති කිරීම. වේ සේ ම

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට සැකිරි වශයෙන් දායක විය හැකි තුම බලකායක් තිර්මානය කිරීමට අවශ්‍ය අධ්‍යාපනය, සොයා වැනි සංවර්ධනය කිරීම ද ඉතා වැදුගත් වේ.

තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා කුමවත් ආකාරයේ සම්පත් පර්හරණයක් හා පර්සර කළමනාකරණයක් අවශ්‍ය වේ. මෙබදු අංශයන් සැලසුම්කරණයේ දී සම් අංශයක් පිළිබඳව ම පුලුල් ව සොයා බලා ඉතා සැලකිල්ලකින් යුතුව කටයුතු කිරීමට සිදුවේ. නැතහොත් අනපේක්ෂිත ගැටුව වර්ධනය වීමට ඉඩ තිබේ. ඒ නිසා ආර්ථික කුමසම්පාදනයේ, ඒ සමය අත්වැළ බැඳුගත් පර්සර කළමනාකරණය, සම්පත් උපයෝගනය වැනි අංශවල සැලසුම් සකස් කිරීමට ඒ පිළිබඳ විශේෂයුතාවක් සහිත පුද්ගලයින්ගේ සේවය ඉතා වැදුගත් ය. ලේඛකයේ බොගේ රටවල සැලසුම් සකස් කිරීම, පුමුඛන්වය ගැටුව යුතුව සැලසුම් හා ප්‍රතිඵ්‍යාපනය කිරීම, සංවර්ධන උපාය මාරුග තිර්ණය කිරීම, මූල්‍යමය සම්පත් වෙත් කිරීම, සම්පත් පර්හරණය ප්‍රතික්ෂේපත්ති හා උපාය මාරුග වැනි සංවර්ධනයට සැපුව ම බලපානු බඳන අංශවල තිර්ණ ගැනීමේ දී දේශපාලනික අදාළය් ද බොහෝ ලෙස බලපායි. වී බඳ තත්ත්වයක් යටතේ විරස්ථාසි සංවර්ධනයට අදාළ තිර්ණ ගැනීමත්, ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට පිළිබඳ මූලික වශයිම රුපයට පැවතෙන අතර විශේෂයෙන් පර්සරයට හිතකර නොවන ආකාරයට සම්පත් පර්හරණය කිරීම, පර්සර සංරක්ෂණය, දිලිං බල පිටුවැකිම වැනි අංශ වල වැඩි වගකිමක් පැවතෙන්නේ ද රුපයට ය. තවද, තිරසාර ආර්ථික සංවර්ධන මාවතක් තෝරා ගැනීමේ දී විවිධ රටවල පුමුඛනාව දිය යුතු අංශ කෙරෙහි මූලික අවධානය ගොමුකරන අතර තවත් රටවල මිශ්‍ර ක්‍රියාවලියක් කෙරෙහි අවධානය ගොමු කරයි. මෙහි දී සංවර්ධනයට අදාළ තිර්ණ දේශපාලන හෝ සැපු ආර්ථික වාසි නොතකා තිරසාර සංවර්ධනය ප්‍රාගාකර ගැනීම පිළිස ගත යුතුවේ. තිරසාර සංවර්ධනයක් කරා යන ගමන් දී පුස්ස්ත මෙටිමක ආර්ථික වර්ධනයක් සමය ඉහළ සමාජයේ වර්ධනයක් පැවතීම මෙන් ආර්ථික වර්ධනයක් සමය ඉහළ සමාජයේ විර්තුවාත්‍යා සැපුව වැනි සංවර්ධනයට සැකිරි වේ.

විසේම සැවර්ධන ව්‍යුහාත්‍යායක් සාර්ථකත්වයට පත්වීම සඳහා ප්‍රජා සහනාත්මක්වය ද ඉහළ මෙටිමක් තිබිය යුතුවේ. ප්‍රජා සහනාත්මක්වය යුතු මහජනතාව තම ගැටුව තිර්ණකරණය කර ගැනීම සඳහා ප්‍රවාන අවස්ථාවන් ඇති සැවර්ධනයක් සේවය දී ව්‍යුහා සම්බන්ධව කටයුතු කිරීමයි. වඩා හොඳුන් සංවර්ධන සැලසුම් සකස් කිරීමටත්, පර්සර කළමනාකරණය පවත්වාගෙන යැමටත් මෙය ඉතා වැදුගත් වේ. කෙසේවුව ද, ප්‍රජාව අතර වැඩකරයුතු හෝ පුද්ගලාන බෙදාහාම අසමානවීම, ප්‍රජාව පිළිබඳ සැලක්ලීමට බව අඩුවීම හෝ ඔහුන් තොග සැවර්ධනයක් සේවය දී විවිධ සැවර්ධනයක් සේවය දී වැඩුගත් මෙටිමක ආර්ථික වර්ධනයක් සමය ඉහළ සමාජයේ විර්තුවාත්‍යා සැපුව වැනි සංවර්ධනයට සැකිරි වේ.

බොලුත්කරනුය (විශ්වාසීමා මූල්‍ය විමෙන්ගේ අධ්‍යක්ෂතාව, දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව සහ සිංහල පිටපත)

බොලුත්කරනුය විශ්වාසීමා මූල්‍ය විමෙන්ගේ අධ්‍යක්ෂතාව

චිංහිත සියලුම අධ්‍යක්ෂතාව, දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව සහ සිංහල පිටපත

පෙළුගැස්ම

- බොලුත්කරනුය යනු කුමක්ද?
- විවිධාකාර බොලුත්කරනුයන්
- බොලුත්කරනුය සඳහා හේතු
- බොලුත්කරනුයේ / විවිධාකාර බොලුත්කරනුයන්හි වාසි සහ අවාසි
- බොලුත්කරනුය: කාමලෝර්ජයනු අත්දැකීම
 - කාමලෝර්ජය බොලුත්කරනුය වූ ආර්ථිකයක් බවට පත් වූ ආකාරය
 - බොලුත්කරනුයන් කාමලෝර්ජයට තිබෙන වාසි සහ අවාසි
- නිගමනය: කාමලෝර්ජය සඳහා පවතින ප්‍රතිපත්ති අවස්ථා

1. බොලුත්කරනුය යනු කුමක්ද?

බොලුත්කරනුය නොහොත් විදේශ මුදල්කරනුය යන්හේත් අදහස් වනුයේ රටක ජනතාව ඕවුන්ගේ විදිහෙදා කටයුතු කරගෙන යැමේලී දේශීය මුදල් වෙනුවට විදේශ මුදල් භාවිතා නිර්ම වේ. බොලුත්කරනුය සිදු වන්නේ රටක ජනතාව නිල වශයෙන් හෝ නොනිල වශයෙන් දේශීය ආර්ථිකය තුළ මුදලේ කාර්යයන් විනම් වටිනාකමේ සහ්තිතියක් වීම, ගිණුම් ඒකකයක් වීම සහ ප්‍රවර්තන මාධ්‍යයක් වීම සපුරා ගැනීමට දේශීය මුදල් වෙනුවට හෝ වියට සමාන්තරව හෝ විදේශ මුදල් සේ භාවිතා කළ විය. බොලුත්කරනුය වීම ව්‍යවහාරී අර්ථයෙන්ම අදහස් ගත් විට ඇමෙරිකානු වික්සන් ප්‍රහාර බොලුත් යන්න අදහස් වන නමුත් විය විසේ නොවන අතර සිහැම විදේශ මුදලක් අඩා වේ.

2. විවිධාකාර බොලුත්කරනුයන්

ආර්ථිකයක් තුළ බොලුත්කරනුය විවිධාකාර හේතුන් නිසා මෙන්ම විවිධ අවස්ථාවන් හි දී සිදුවේ. මෙසේ බොලුත්කරනුය වූ ආර්ථික සළකා බැඳීමේ දී ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් තුනක් යටතේ වර්ග කළ හැක. විනම්;

- නිල බොලුත්කරනුය
- අර්ධ නිල බොලුත්කරනුය
- නොනිල බොලුත්කරනුය

නිල බොලුත්කරනුය සම්පූර්ණ වශයෙන් බොලුත්කරනුය හෝ විදේශ මුදල් රටෙහි විකම වලංග මුදල් වර්ගය ලෙස භාවිතා නිර්ම සහ දේශීය මුදල් නිඛන් නිර්ම නතර නිර්ම, නිල බොලුත්කරනුය ලෙස හඳුන්වයි. මෙ මගින් විදේශ මුදල් දේශීය මුදලේ සියලු කාර්යයන් විනම් වටිනාකමේ සහ්තිතියක් වීම, ගිණුම් ඒකකයක් වීම සහ විදිහෙදා භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීමට භාවිතා නිර්ම නොහොත් ප්‍රවර්තන මාධ්‍යයක් වීම යන කරුණු ඉටු කරයි. උදාහරණයක් වශයෙන් ඉක්වදේරුය, පැනමාව, පලාව, නැගෙනහිර වීමෝරය

සහ මයික්රෝනීසියාව වැනි රටවල් වලංගු මූදල වශයෙන් ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරය හාවතා කරයි.

අර්ධ නිල බොලර්කරණය සිදු වන්නේ රටක් විදේශීය මූදල මෙන්ම දේශීය මූදල් ද වලංගු මූදල් වශයෙන් හාවතා කරන විටය. විනමුන් අර්ධ නිල බොලර්කරණය වූ ආර්ථිකයක වැටුත්, බඳු සහ විනෝනා වියදම් ගෙවීමේ දී දේශීය මූදලට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙයි. උදාහරණයක් වශයෙන් කාම්බෝජය, බහමාස් රාජ්‍යය, නයිරි රාජ්‍යය සහ ලාංසිය ඔවුන්ගේ දේශීය මූදල්වලට අමතර ව ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරය වලංගු මූදල් වශයෙන් හාවතා කරයි. අර්ධ නිල බොලර්කරණය වූ ආර්ථික ද්වීතීය මූදල් පදනම් ලෙස ද හැඳින්වේ.

රටක වලංගු මූදල් දේශීය මූදල් පමණක් වන පරිසරයක් තුළ පුරවැසියන් පුද්ගලික ගනුදෙනුවලින් බහුතරයක් විදේශ මූදල්වලින් සිදු කිරීම සහ මූල්‍ය වන්කම්වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් විදේශ මූදල්වලින් පවත්වා ගැනීම නො නිල බොලර්කරණය යන්නෙන් අදහස් කරයි. නො නිල බොලර්කරණය සඳහා බලපාන පුදාන ජේතුව වන්නේ ඉහළ උද්ධිමනයක් සහ මූදල් අවප්‍රමාණය වීම තුළ දේශීය මූදල් (විරිනාකමේ රැස් කිරීමේ) කාර්යය සාර්ථක ව ඉට කර ගැනීමට නො හැකි වීමයි. ඉන්පසු රටෙහි පුරවැසියන් මිල ගණනය කිරීමේ දී සහ මූල්‍ය ගනුදෙනුවලට ව්‍යුත්මීමේ දී විදේශීය මූදල් සලකන අතර ව මගින් දේශීය මූදල් අනෙකුත් කාර්යයන් ද ව්‍ය නම් ගිණුම් ඒකකයක් වීම සහ පුවමාරු මාධ්‍යයක් වීම ද අනිම් වේ. මූදල් ආදේශනය හෝ තත්ත්වකාර බොලර්කරණය හෝ ලෙස මෙය හැඳින්වීමට ද හේතුව වන්නේ වියයි. උදාහරණයක් වශයෙන් ආජන්රිනාව, පේරු රාජ්‍යය, රැසියාව, තුර්කිය සහ මෙක්සිකෝව යන රටවල් ඔවුන්ගේ වලංගු මූදල ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරය නො වුව ද බොහෝමයක් මූල්‍ය ගනුදෙනු සඳහා ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරය හාවතා කරයි.

නිල වශයෙන් බොලර්කරණය වූ (ඇ.එ.ඩ්. බොලර්)

පැනමාව

ඉක්වදේරය

චල් සැල්වදේරය

මයික්රෝනීසියාව

පලවු

ප්‍රවීරෝ රිකෝ

අර්ධ නිල බොලර්කරණය වූ (ඇ.එ.ඩ්. බොලර්)

කාම්බෝජය

ලාංසිය (ඇ.එ.ඩ්. බොලර් සහ තායි බාත් යන දෙකම්)

නයිරි රාජ්‍යය

බහමාස් රාජ්‍යය

ලසිඩ්රියාව

අර්ධ නිල බොලර්කරණය වූ (වෙනත් මූදල්)

බංහායි දේශීය (සිංගප්පුරු බොලර්)

භූතානය (ඉන්දියානු රැසියල්)

නේපාලය (ඉන්දියානු රැසියල්)

නැම්මිකානය (දකුණු ප්‍රාජිකානු රැන්ඩ්)

මෙසොටෝ (දකුණු ප්‍රාජිකානු රැන්ඩ්)

විසිනිස්තානය (රැසියානු රැබල්)

වැනල් දිපත් (ස්වර්මින් පවුම්)

අයිල් ඔල් මැන් (ස්වර්මින් පවුම්)

බොස්නීයාව (යුරෝ, තොවීෂීයානු කුනා, යුගෝස්ලෝවීයානු ඩිනාර්)

නො නිල බොලර්කරණය වූ (ඇ.එ.ඩ්. බොලර්)

ආජන්රිනාව

පේරු රාජ්‍යය

රැසියාව

වියටිනාමය

තුර්කිය

පෝර්ජියාව

අසර්බියානය

ආර්මෙනියාව

යුග්‍රේනය

මෙක්සිකෝව

බොල්වියාව

රැමේනියාව

මොන්ගෝලියාව

මොසෑම්ඩික් රාජ්‍යය

නො නිල බොලර්කරණය වූ (වෙනත් මූදල්)

දකුණු වීනය (හොංකොං බොලර්)

බෙලරුක් රාජ්‍යය (රැසියානු රැබල්)

බෝල්කන් අර්ධදේශීය (යුරෝ)

අප්‍රිකාවේ පැවති ප්‍රංශ යටත් විෂ්ත (යුරෝ)

මැකාවෝ රාජ්‍යය (හොංකොං බොලර්)

3. බොලුරුකරණය සඳහා හේතු

රටක් තම ආර්ථිකය විධිමත් ලෙස බොලුරුකරණය කිරීමට ප්‍රතිපත්ති තීරණයක් ගැනීම මගින් (නිල බොලුරුකරණය වශයෙන් භදුන්වන) හෝ ස්වභාවික ව (නිල නොවන බොලුරුකරණය) හෝ පැන නැගෙන විවිධාකාර හේතු නිසා බොලුරුකරණය සිදුවනු ඇත. ව්‍යාපි හේතු;

- i. දිගු කාලයක් පුරා පැවති ඉහළ සහ බලපාරුථාන්තු නො වූ ආකාරයේ භාණ්ඩ හා සේවාවල අඛණ්ඩ මිල ඉහළ යශමී (ලද්ධිමනය) ප්‍රතිප්‍රයෝගක් ලෙස රටෙහි ජාතික මුදල් කෙරෙහි ප්‍රරුධීයෙන්ගේ විශ්වාසය අනිම් විය හැක. වම නිසා ප්‍රරුධීයෙන් තමන්ගේ භාණ්ඩ හා සේවා මුදල් ගැනීමේ හැකියාව (කුය ගෝනිය) නොවෙනස්ව පවත්වා ගැනීමට විදේශ මුදල් හෝ විදේශ මුදල්ව්ලින් නාමනය කරන ලද වත්කම් වැනි විකල්ප මූලක වත්කම් සඳහා ඉල්ලුම් කරයි. දේශීය මුදල් කෙරෙහි විශ්වාසය අනිම් වී ඇති බැවින් වට්නාකමේ සන්නිධියක් විමේ කාර්යය සපුරාමීමට විය අසමත් බැවින් රටෙහි ප්‍රරුධීයෙන් තමන්ගේ ආයෝජන සහ මූලක ගනුදෙනු සිදු කර ගැනීමට ස්ථාවර විදේශ මුදලක් සොයුනු ඇත. විය ඉත්සු විදේශ මුදල් භාවිතය මිල ගණන් ගෙන හැර දැක්වීම දක්වා ඉහළ ගෙය් දේශීය මුදලට ගිණුම් ඒකිනයක් යන කාර්යයද අනිම් වනු ඇත. ප්‍රදේශලසින් වැඩි සංඝ්‍යාවක් මෙය අනුගමනය කළ විට ප්‍රරුධීයෙන් අතර ගනුදෙනු විදේශ මුදල්ව්ලින් සිදු වෙනු ඇති අතර තුවමාරු මාධ්‍යයක් වීම යන කාර්යය ද දේශීය මුදලින් ගිලින් යනු ඇත.
- ii. ඉහළ උද්ධිමනයක් දිගු කළක් පවතින පසුඩිමක් තුළ අනාගත උද්ධිමන භැංකිරීම් පුරෝගිනය කිරීමට පහසු වීම සහ විය මැතිමට ගෙවා ගන්නා මිනුම් දෑම පිළිබඳ ව විශ්වාසයක් නොමැති විට දේශීය ව්‍යවසායකින් සහ සංවිධාන දිගු කාලීන කොත්තුන්තුවලට විළැම් දී වඩා ස්ථාවර මුදලට වින්මි විදේශීය මුදලට නැඹුරු වීමේ ප්‍රවත්තාතාවයක් පැවතීම.
- iii. මිල ගණන් ගෙන හැර දැක්වීමේ දී ඉහළ උද්ධිමන වාතාවරණයක් තුළ නිරත්තරයෙන් මිල ගණන් වෙනස් කිරීමට සිදුවන බැවින් ස්ථාවර විදේශ මුදලකින් මිල ගණන් ගෙන හැර දැක්වීම පහසු වීම.
- iv. අඛණ්ඩ ව විදේශ මුදල්ව්ලට සාපේක්ෂව දේශීය මුදල්ව් වට්නාකම ඒන් වී යාම (අවප්‍රමාණය වීම) නිසා ප්‍රරුධීයෙහි තුළ දේශීය මුදල වට්නාකමේ සන්නිධියක් විමේ කාර්යකාරය පිළිබඳව විශ්වාසය අවම වීම.
- v. අඛණ්ඩ උද්ධිමනය, අවප්‍රමාණය වීම හෝ ක්ෂේර වීම සහ මුසුදුසු ප්‍රතිපත්ති නිසා විපත්ති පත් ආර්ථික, විදේශ ආයෝජකකින්ගේ විශ්වාසය වට්නාක අනුගමනය විපත්ති පැන නැගෙන විවිධාකාර හේතු නොවන බොලුරුකරණය තීරණයක් ගැනීමෙන් හෝ සිදු කරන ලදී.

4. බොලුරුකරණයේ / විවිධාකාර බොලුරුකරණවල වාසි සහ අවාසි

පහත සඳහන් ආකාරයේ විවිධාකාර වාසි ලබාගත හැකි බැවින් බොහෝ ආර්ථික නිල වශයෙන් බොලුරුකරණය කිරීම හෝ නිල නොවන ආකාරයෙන් බොලුරුකරණය වීම සිදු වේ.

- i. කාපේක්ෂ වශයෙන් දේශීය ආර්ථිකයේ උද්ධිමනය, විදේශ ආර්ථිකවල උද්ධිමනයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පවතින විට බොලුරුකරණය නිවැරදි අනුපාතයකට පරිවර්තනය කිරීම මගින් ස්ථාවර ආර්ථික තත්ත්වයක් ප්‍රාග්‍යා කර ගත හැකි වීම.
- ii. නිල නොවන ආකාරයෙන් බොලුරුකරණය වීම මගින් රටෙහි ප්‍රරුධීයෙන් උද්ධිමනයෙන් සහ මුදල් අවප්‍රමාණය වීමෙන් ආරක්ෂා වීම.
- iii. අස්ථාවර තත්ත්වයේ පවතින ආර්ථිකයක් හා සැසැදිමේ දී බොලුරුකරණයට භාජනය වූ ආර්ථිකයක ඇති සමාගම්වලට කෙරුකාලීන ණය ලබා ගැනීම්වලින් නොරව දිගුකාලීන නාමනය ලබාගැනීම මගින් ආයෝජන ආකර්ශනය කර ගැනීම වාසිදායාක මෙම්ම ස්ථාවර වීම.
- iv. විවෘතය වන උද්ධිමන, පොලී අනුපාත හා විනිමය අනුපාත පවතින විට නාය ලබා දෙන ප්‍රතිත් හෝ ආයෝජකයින් (සාමාන්‍යයෙන් විදේශීය) නාය සඳහා ඉහළ පොලී අනුපාතයක් (විනම් අවදානම් අධිභාරයක්) ඉල්ලුම් කිරීම නිසා ආයෝජන පිරිවිය ඉහළ යශම මගින් දිගු කාලීන ආර්ථික වර්ධනයකට බාධා සිදු වීම. කෙසේ වුවද, ආර්ථිකයක් බොලුරුකරණය වීම අවදානම් අධිභාරයක් හැනහොත් අවදානම වෙනුවෙන් ඉල්ලා සිටිනු ලබන ඉහළ පොලී අනුපාතික අඩු වීම.
- v. ආර්ථිකය සහ ආර්ථිකයේ පවතින ආයතන ඉතා විශාල වශයෙන් විදේශීයෙන්ගේ නාය ලබා ගෙන ඇති විට දේශීය මුදල අවප්‍රමාණය වට්නාක අනුගමනයට විවෘත අවධානම් අධිභාරයක් පැවතීම නාය දැක්වීම ප්‍රාග්‍යා විදේශීයෙන් මුදලින් ලබා ගත් නාය දේශීය මුදලට පරිවර්තනය කළ විට පමණි. වනුමූලින් බොලුරුකරණය වූ ආර්ථිකයක ඉතුත් අවදානම බොහෝ දුරකට අඩු වීම.
- vi. ආර්ථිකයක් බොලුරුකරණය වීම මගින් ප්‍රාග්ධනය රැවී පිටතට ගලු යශම වලකා විදේශීයෙන්ගේ ආයෝජනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නොහැරන අතර ම විය දේශීය දිගු කාලීන ප්‍රාග්ධන වෙළුදුපාල වර්ධනය වීමට උපකාර වේ. මේ මගින් ආර්ථිකයේ විවිධාකාර වාසියක සිදුවනු ලැබුව වීමට ද හේතු වේ.

vii. ගනුදෙනු පිරවැය අවම වීම නිසා ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම සහ ආයෝජන දෙපාර්තමේන් වේ.

කෙසේ නමුත් බොල්කරණයේ අවාසිද පවතී.

- i. රටික ජාතික මුදල, වීම රටේ ස්වාධීනත්වයේ සහ අනන්තතාවයේ සංකේතය සි. වෙනත් රටික් නිල වශයෙන් බොල්කරණය වූ විට ව රටේ ඉතිහාසය, ජයග්‍රහණ සහ වෙනත් වැදගත් අවස්ථා ජාතික මුදල හරහා විද්‍යා දැක්වීමට තොගැකී වේ.
- ii. බොල්කරණයේ ප්‍රතිච්‍රිතයක් ලෙස දේශීය මුදල් නිකුත් කරන මහ බැංකුවට වීම මුදල් නිකුත් කර මුල්‍ය වෙළෙඳපොලේ තාය බ්‍රංස් ම මින් ලැබෙන ලාභය (ස්වාම් ප්‍රතිස්කාරකය) අනිම් වී විදේශීය මුදල් නිකුත් කරනු බඩන ආයතනයට වීම ලාභය නිමි වේ.
- iii. බොල්කරණයේ දී මුල්‍ය ස්වාධීනත්වය අනිම් වන බැවින් ස්වදීන මුදල් ප්‍රතිච්‍රිතයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හැකියාව ද අනිම් වේ. විසේම මහ බැංකුවට අවසාන තාය දෙන්නා වශයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ හැකියාව ද අනිම් වේ.
- iv. නිල බොල්කරණය මින් විනිමය අනුපාතයන් වෙනස් කිරීමේ හැකියාව අනිම් කරන බැවින් විය ආයිස්ඩායක අවස්ථාවන් හි දී යොදා ගැනීමේ හැකියාව අනිම් කරයි.
- v. ජාතික අවස්ථාවන් හි දී මුදල් අව්‍යව ගැසීම මගින් උදෑස්මනය ඇති කිරීම සඳහා භාවිතා කිරීමේ විකල්ප අවස්ථාව අනිම් වේ.
- vi. ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ දී බොල්කරණය වූ විදේශ මුදලේ ප්‍රතිප්‍රමාණය වීම මින් අපනයන වෙළෙඳපොලේ මිල අධික වීම නිසා තරගකාරීන්ට විය අනිම් වේ. උදාහරණයක් වශයෙන් ආපන්ටිනාව ඇමෙරිකා වික්සන් ජනපද බොලරය නිල මුදල් ඒකකය ලෙස භාවිතා කරන අවස්ථාවේ දී ඇමෙරිකා වික්සන් ජනපද බොලරය ප්‍රතිප්‍රමාණය වී තිබූ බැවින් ඕවුත් ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ තරගකාරීන්ට විය.

5. බොල්කරණය: කාම්බේජයා අන්දැකීම

අ. කාම්බේජය බොල්කරණය වූ ආර්ථිකයක් බවට පත් වූ ආකාරය

කාම්බේජය, තායිලන්තාය, ලාභීය සහ වියටිනාමයට මායිම් වූ අග්නිදිග ආසියාවේ ඉන්ද්‍යීන අරිදිල්වීපයේ දකුණු ප්‍රදේශයට වන්නට පිහිටි රටකි. කාම්බේජය තමන්ගේ මුදල වන කාම්බේජයා රිකාල් සමග ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරය නිල බොල්කරණය වූ ආර්ථිකයක් විසා ආයිස්ඩාවේ වැඩිහිටි විදේශ ප්‍රතිච්‍රිතයක් ලෙස සැලෙනේ.

කාම්බේජය, ප්‍රතිච්‍රිතයක ප්‍රතිච්‍රිතයක් ලෙස බොල්කරණය වූ ආර්ථිකයක් තොවන අතර වෙනත් හේතු නිසා දේශීය මුදල කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය පළදු වීම මින් සමග කාම්බේජයා ආර්ථිකය කම්පන පෙළකට මුහුණුදීනි. මෙම පාලන කාලය තුළ මුදල් මින් ගනුදෙනු කිරීම, භාණ්ඩ තුවමාරුව මින් ගනුදෙනු කිරීම සහ වෙනත් ස්වරුපවල වාණිජ ත්‍රියාකාරකම් තහනම් කර තිබුණි. විනමුත් 1979 දී බෙමරුස් පාලනයේ අවසානයන් සමග වාණිජ ගනුදෙනු නැවත ආර්ථික වුණු නමුත් ජාතික මුදලෙහි පැවති නියකමෙහි ප්‍රතිච්‍රිතයක් ලෙස (කාම්බේජයා ප්‍රතිච්‍රිතයා හැරීමේ හැරීමේ මාධ්‍ය ලෙස රන් සහ සහල් භාවිතා කළය.

1980 දී මහ බැංකුව නැවත ගොඩ නැගීමන් සමග නිත්‍යනුකළ මුදල වශයෙන් කාම්බේජයා රිකාල් යොදා ගැනුණු අතර මහ බැංකුවේ සුපුරුදු කාර්යයන් ද ආර්ථික කෙරුණි. විනමුත් ජාතික මුදල කෙරෙහි විශ්වාසය ගොඩ නැගීමට අසමත් වූ අතර, ජනතාව සුරක්ෂිත මුදල් ඒකකයක් වශයෙන් ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලර්, වියටිනාම් සහ තායි බාත් භාවිතා කළහ. කාම්බේජය තමන්ගේ දේශ සිමා වෙළෙඳාම ආර්ථික කළ විට සහ අන්තර්ජාතික සඩුදකම් නැවත ඇතිකර ගත් පසු 1980 දැයකයේ ඇග භාගය වන විට කාම්බේජයා ආර්ථිකය පාලිත ආර්ථිකය සිට වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක් දක්වා පරිවර්තනය වුණි. ගැටුම්වලින් භාජියට පත් වූ කාම්බේජ ජනතාව නැවත ගොඩ නැවීමේ සහ ජනතා අන්ත්‍රාවක් බිජ කිරීමේ අරමුණින් 1990 දැයකයේ මුල් භාගයේ දී කාම්බේජ වික්සන් ජාතින්ගේ සංකීමණ අධිකාරීය ආර්ථික කෙරුණු අතර, විය රටික් වේගවත් ප්‍රතිච්‍රිතයක් ඇති වීමට ඉවහාල් විය. මේ සඳහා ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලර් දිලියන 1.7 ක් වැය වූ අතර, විෂි ප්‍රතිච්‍රිතයක් ලෙස බ්ලාපොරාත්තු තොටු තරමේ විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් රට තුළට ගෙවා ආවේය. මේ සඳහා කාම්බේජයා ජාතික බැංකුව සුව්‍යනුම්ව තොසිරියා සේ ම විය බ්ලාපොරාත්තු තොටු ප්‍රමාණයක් දී විය. විසේම, රුව පසු වසරවල දී රටිර ගෙවා ආ අතිවිශාල විදේශ ප්‍රාග්ධනය ද කාම්බේජයේ බොල්කරණයට හේතු විය.

1990 දැයකය මුල් භාගයෙහි බඳු ආදායම පහත වැරීම නිසා පැවති අයවැය නියය මහ බැංකුව මින් පියවීම සහ ඉන්පසු පැවති අධික උදෑස්මනය නිසා කාම්බේජයා රිකාල්වල විටිනාම වේගයෙන් පහළ යැම් ද කාම්බේජයානුවන් ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරය මාරු වීමට තවත් හේතුවක් විය. විට්තමානයේ දී කාම්බේජයා රිකාල් නිකුත් කිරීම කාලයත් සමග ඉහළ ගොඩ නැගීමේ ඇති නිශ්චිත අයවැය විය. ප්‍රතිච්‍රිතයක් එක්ස්ප්‍රෝල් ප්‍රාග්ධනය ද කාම්බේජයා විය.

ජනපද බොලරු ජාතික මුදලට වඩා ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරු භාවිතය ගක්තිමත් කර ඇත. විනමුන් විශාල වශයෙන් කෙළේකර්මාන්තය මත පදනම් වූ කාම්බෝරුගේ ග්‍රැමිය ආර්ථිකය, විහි ගනුදෙනු සඳහා ජාතික මුදල භාවිතා කරන අතර, වඩා කර්මාන්ත සහ සේවා පදනම් වූ නාගරික ආර්ථිකය වික්සන් ජනපද බොලරු භාවිතා කරයි.

ආ) කාම්බෝරු බොලර්කරණයේ ප්‍රතිලාභ හා පිරිවැය / අවධානම

අවුරුදු වික්සකට අධික කාලයක් අර්ථ නිල බොලර්කරණය වූ ආර්ථිකයක් වන කාම්බෝරු චියෙම ආවේණික වූ ස්වභාවය නිසා පහත සඳහන් සීමාවන්ට මුහුණුපෑමට සිදුවී ඇත.

- i. සම්ක්ත මුදල් සැපයුම වැනි මුළු සම්ක්ත හිටරුදිව තක්සේරු කිරීමට හොඳුවැවීම නිසා කාම්බෝරු ජාතික බැංකුවට සේවාධින හා සාර්ථක මුළු ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ හැකියාව දුරටත වේ ඇත. තවද, ඇමෙරිකානු බොලරුව සාර්ක්ෂණ කාම්බෝරු රුයාල් අනුපාතය සැලකියුතු මට්ටමේ ඉහළ අගයක් ගැනීම නිසා කම්බෝරු තුළ ඇම්පාරිමය බැලපැම ඉතාමත් අශ්‍රුවේ. විසේම, කාම්බෝරුගේ මුළු ප්‍රතිපත්ති, අමෙරිකානු මගා බැංකුව වන ගෙවිරු උස්වී බැංකුවේ මුළු ප්‍රතිපත්ති කාම්බෝරුව වාසිස්හගත මත රඳාපත්වන අතර වම ප්‍රතිපත්ති කාම්බෝරුව වාසිස්හගත හෝ යෝගය පරිදි සිදු හොඳවුනු ඇත. විසේම, කාම්බෝරු ජාතික බැංකුවේ අවසාන ණය දෙන්නා වශයෙන් කටයුතු කිරීමේ හැකියාවට ද මෙම තත්ත්වය ප්‍රඛිල ලෙස බැලුවුනු ඇත.
- ii. සේවාම් පුරස්කාරය යනු මුදල් නිෂ්පාදන හා බෙදාහැරීමේ වියදුම් හා අවසාන වශයෙන් මෙම මුදල් නාය දීම නිසා ලබන ආදායමේ වෙනස වේ. බොලර්කරණය වීමේ ප්‍රතිච්ලියක් ලෙස මෙම සේවාම් පුරස්කාරය කාම්බෝරු ජාතික බැංකුවට අතිම වනවා සේ ම වම අදායම ඇමෙරිකාවට තිම්වුනු ඇත.
- iii. ආයෝජකයන්ගේ හා තැන්පතු හිමියන්ගේ රටේ ආර්ථිකය පිළිබඳ මතය හෝ දැක්ම බලපොරුත්ත හොවන ආකාරයට වෙනස්වීම තැන් ක්ෂේත්‍රීක ව තැන්පතු රටේ හිමි පිටතට ගලායාම නිසා මුළු පද්ධතියේ දුව්‍යාලනාවයට ඇති වන බැලපැම බැංකු හා මුළු පද්ධතියේ අස්ථාවර්වයට ගේනු වනු ඇත. මෙම තැන්පත තුළ මුළු පද්ධතියේ ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීම සඳහා කාම්බෝරු ජාතික බැංකුවට සිවුන්ගේ ජාත්‍යන්තර සංවිත යොදා ගැනීමට සිදුවන අතර ඒ තැන් ජාත්‍යන්තර සංවිත ප්‍රතිච්ලිය සංවිත ප්‍රතිච්ලිය සංවිත අවරණය ද හිත්වීම මින් තවදුරටත් විදේශ තැන්පතුවට බැලපැම් සිදුවනු ඇත.

iv. දේශීය මුදල් අවප්පාතා කිරීමේ හැකියාවක් කාම්බෝරු ජාතික බැංකුවට හොඳුවැවීම මගින් විරටේ අපනායන භාණ්ඩ හා සේවාවල මිල ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොලේ තරගකාරු ලෙස අඩුකිරීමේ හැකියාව අනිම් වේ. ඇමෙරිකානු බොලරුයේ වෙනාකම අධිතක්සේරුවීම මගින්, කාම්බෝරු හා අනෙකුත් රටවල් අතර වෙළඳ කටයුතු වෘත්ත වෙළඳ අයහපත් ලෙස බැලුවුනු ඇත.

v. කාම්බෝරු පුරවැයියන්ට, විශේෂයෙන් ම ග්‍රැමිය පුදේශවල පිටත්වන ජනතාවට ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරුයේ ආරක්ෂිත ලක්ෂණ අවබෝධනයක් හොතියේම නිසා ඉතා පහසුවන් ව්‍යුත් මුදල් විවාචලට හසුවිය හැක.

vi. රටෙහි ජාතික මුදල යනු විහි ස්වභාවන්වයේ සහ අනෙකුතාවයේ සංයෝගය වේ. බොලර්කරණය නිසා ජාතික මුදල් භාවිතය හරහා විදේශීය සංවාරකයන් අතර ඔවුන්ගේ ස්වභාවන්වය හා අනෙකුතාවය විදාහා දැක්වීමට කාම්බෝරුයට ඇති අවස්ථාව ඉතාමත් සීමිත වේ.

විනමුන් බොලර්කරණය කාම්බෝරු වාසිභායක ප්‍රතිච්ලිද ඇත් කර දී ඇත.

i. මෙමට රඟී පාලන කාලය අවසාන වීමත් සමග ඇති වූ අධික උද්ධිමතන නිසා කාම්බෝරුවන්ට කාම්බෝරු රිකාල් කෙරෙහි තිබූ විශ්වාසය අවු වූ අතර, මුවු හාණ්ඩ භුවමාරුව කෙරෙහි යොමු වී වෙනා ලේඛ (රතු) වැනි මාධ්‍ය ගනුදෙනු සඳහා භාවිතා කළහ. විනමුන් ආර්ථිකය බොලර්කරණයන් සමග කාම්බෝරුවන්ට ජාතික මුදලට සහ අනෙකුත් මාධ්‍ය වෙළට වඩා ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරු කෙරෙහි විශ්වාසය වැඩි වී වෙනා ලේඛ (රතු) වැනි මාධ්‍ය විවුන් බැහැර වී බැංකු හොරුව කෙරෙහි නැවතන් යොමු විය. වෙනාකමේ සහිතයෙන් වීම, ගිණුම් එකයක් වීම සහ භුවමාරු මාධ්‍යයක් වීම යන දේශීය මුදල් කාර්යයක් සිදුකරුම් ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලරු රටෙහි ගෙවීම් ප්‍රමාණය පවත්වා ගැනීමට සහ එය තවත් ඉහළ නැංවීමටද උපකාරි විය.

ii. ආර්ථිකයේ මුළු කටයුතුවල සිදු වූ ප්‍රගතියන් සමග කාම්බෝරු ආර්ථිකය ස්ථාවරව වී මධ්‍යම පාන්තිකයන්ට ඉතිරි කිරීම් වර්ධනය සඳහා යෝගය තත්ත්වයක් නිර්මාණය විය.

iii. බොලර්කරණය ප්‍රාග්ධනය රටේ පිටතට ගෙවීම වැළැකීමට උපකාරි වෙළින් විදේශ ප්‍රාග්ධනය ආකර්ෂණය කර ගනිමන් කාම්බෝරුයේ මුළු ස්ථාවර බව වර්ධනය කළේ ය. බොලර්කරණය ආර්ථික තත්ත්වයේ මෙන් ම මුදලෙන් ස්ථාවර බව ද වර්ධනය කර දේශීය ඉනුරුවීම දෙධීයවත් කරුම් (ආයෝජන අවස්ථා සහ ඉනුරුවීම විදේශයන්හි සිදු කරනවාට වඩා) දේශීය මුළු අතරමැදිකරණය දෙධීයවත් කරන ලදී.

- iv. බොලර්කරණය මගින් මුදල් අවප්‍රමාණය වීමේ අවවාහනම විශාල ප්‍රමාණයකට අඩු කරන ලදී. තවද ද ආසියානු අර්ථඩය සමයේ (1997-98) සිදු වූ ආකාරයේ මුදල තවදුරටත් අවප්‍රමාණය වේ යයි අපේක්ෂා කිරීමේ අවවාහනම වලකාලන ලදී.
- v. ඇමෙරිකා වික්සන් ජ්‍යෙෂ්ඨ ප්‍රජාත්‍යා ප්‍රජාත්‍යා ප්‍රජාත්‍යා උග්‍රයක් ලෙස කාම්බෝජයේ උද්ධිමනය ද පහළ සහ ස්ථාවර මට්ටමක පැවතිනි.
- vi. විශේෂයෙන් ඇතුළම කර්මාන්තයේ වර්ධනයක් සිදුකර කර්මාන්ත අංශයේ වර්ධනයක් සිදු කරමින් බොලර්කරණය කාම්බෝජයේ අන්තර්ජාලික වෙළෙඳාම සහ වෙළෙඳ අවස්ථා ඉහළ නාවත ලදී. ඒ සමගම ජනතාවගේ ආදායම ඉහළ ගොස් විරෝධියාව පහත වැඩුණි.
- vii. තවදුරටත් බොලර්කරණය ගනුදෙනු පිරවය (මුදල පරිවර්තනයේදී සිදුවන වියදම) අවම කිරීමට උපකාර වෙමින් වෙළෙඳන් සහ විදේශයන් (නිවාසු ගත කරන විට වැඩිපුර වියදුම කිරීමේ ප්‍රතිච්චයක් ලෙස) යන දෙපාර්ශ්වයටම වාසි එගා කර ලදී.

6. නිගමනය: කාම්බෝජය සඳහා පවතින ප්‍රතිපත්ති අවස්ථා

කාම්බෝජ ආර්ථිකය අර්ථ නිල බොලර්කරණය වූ ආර්ථිකයක් ලෙස සැලකව ද, නාගරක ආර්ථික කටයුතු සම්පූර්ණයෙන් ම පාහේ සිදුවනුයේ ඇමෙරිකානු වික්සන් ජනපද බොලර්වලිනි. කාම්බෝජයා රියල් ගොදාගනුයේ බොලරයක වට්නාමලට වඩා අඩු ගෙවීම් කිරීම සඳහා පමණි. මෙම බොලර්කරණය වීම නිසා කාම්බෝජය ස්වාධීන මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් තුළාත්මක කිරීමට ගොහැකිවී ඇතිවා සේ ම ප්‍රතිපත්ති නිම්කාර්ත්වය ද අනිම වී ඇති බැවින් කාම්බෝජයා රජය හා මූල්‍ය අධිකාරීන් විසින් ආර්ථික කටයුතු නිර්බාලු බොලර්කරණය කිරීමේ, නැතිනම් ජාතික ව්‍යවහාර මුදල් භාවිතයට ගොමුකිරීමේ හැකියාව සලකා බලමින් සිටී.

නිර්බාල්‍රකරණය කිරීම ගොහැන් දේශීය මුදල් භාවිතය නැවත ප්‍රවිශ්‍ය කිරීම සාර්ථක ලෙස තුළාත්මක කිරීමට නැකිවී ඇත්තේ රටවල් අල්ප සංඛ්‍යාවකට පමණි. බහුතරයක් රටවල විරට ප්‍රාග්ධනය රින් පිටතට ගෙවා යුතු ඇත්තා අතර මැදිකරණ හැකියාව අඩුවීම හා රටේ මූල්‍ය පද්ධතිය අස්ථ්‍යාවර්ථ යන කරුණු නිසා ඇසාර්ථක වී ඇත. මේ හේතුවෙන් කාම්බෝජ අධිකාරීන් විසින් සාර්ථක ආර්ථික පරිසරය ස්ථාවරව පවත්වා ගැනීම්, ව්‍යාපෘති වෙළෙඳපාල මුළුක ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කරමින් ජාතික මුදල් භාවිතය වර්ධනය කිරීමට කටයුතු කරගෙන යයි.

මුළාග

Ear, S., 1997, "A Currency Board for Cambodia", Les Cahiers du Ceria, série rouge, n°2. <http://www.csua.berkeley.edu/~sophal/board.pdf>

Encinas Ferrer, C., 2002-2003, "The ABC of Dollarization", http://www.economiaglobal.com/files/The_ABC_of_Dollarization-Full_Text.pdf

Im, T. N. & Dabat, M., 2007, "Dollarization in Cambodia", Note in National Bank of Cambodia, http://www.nbc.org.kh/download_files/publication/others_eng/NoteMD117_14_article_dollarization.pdf

Menon, J., 2007, "Dealing with Dollarization: What Options for the Transitional Economies of Southeast Asia?", ADB Institute Discussion Paper No. 63, <http://www.adbi.org/files/dp63.dollarization-transitional.economies.southeastasia.pdf>

Menon, J., 2008, "Cambodia's Persistent Dollarization: Causes and Policy Options", Working Paper Series on Regional Economic Integration No. 19.

Meyer, S., 2000, "Dollarization: an Introduction", <http://www.cumber.com/content/travel/dollarization.pdf>

Nombulelo, D., 2011, "Dollarization in Cambodia: Causes and Policy Implications", IMF Working Paper 11/49.

අධ්‍යාත්‍රික පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ විනාශයේ පසුගිය අවුරුදුවල ප්‍රශ්න පත්‍රවලට අදාළ සවිස්තරාත්මක පිළිතුරු.

සී.පී.එී. කරණාතිලක, අධ්‍යක්ෂ, බැංකු විදු පියෙක

අධ්‍යාත්‍රික පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ පමණක් නොව සමඟ එහි විනාශයකට ම පාහේ දැනුම ගැනීම සඳහා යොදා ගැනීනා පොදු කුමය වන්තේ විනාශයක් ප්‍රශ්න පිළිතුරු බව ගැනීමයි. ඒ අනුව, විනාශයට සඳහාම විමෝ දී පත්ති කාමරයෙන්, උපකාරක පත්තිවලින්, විෂයයට අදාළ පොත්ත්තේ, සගරා සහ එම අදාළ විවිධ කුමවලින් දැනුම බව ගැනීම තරමට ම, එම දැනුම භාවිතා කරමින් දෙන දැනු ප්‍රශ්න පත්‍රයකට පිළිතුරු ගොනු කිරීම සහ එම තොරතුරු තර්කානුකුල ව ඉදිරිපත් කිරීමේ හැකියාව ද අනිවාර්යයෙන් ම දියුණු කරගත යුතු ය. එම හැකියාව විනාශය සමන්වීමට පමණක් නොව, ඉදිරියේ දී වැඩිදුර අධ්‍යාපනය සාර්ථක කර ගැනීමට සහ වඩා විශාලයි ලෙස නම රැකියාවේ කාර්යයන් ඉටු කිරීමට ද ඉවහල් වේ.

එහෙන් අපගේ අධ්‍යාපන කුමය තුළ එයේ කරුණු ගොනු කිරීම හා ඉදිරිපත් කිරීමේ භාකියාව දියුණු කරලුමෙන් ලා තවමත් ඇත්තේ අඩු සැලකිල්ලකි. එම අඩුව සපුරාලීම සහ ඒ සඳහා පොදුවේ සිසුන් අතර පුරුදුදුක් ඇති කිරීමේ අනිවාපයෙන් ඉළු ලංකා මහ බැංකුවේ සහතිවේදා දෙපාර්තමේන්තුව මගින් අධ්‍යාත්‍රික පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ සිසුන් සඳහා අදාළ අර්ථික විද්‍යාව සහ වාණිජ විෂයයන් සඳහා පසුගිය ප්‍රශ්න පත්‍රවලට අදාළ ආදර්ශ පිළිතුරු ලියා පළකිරීමට නිර්ණාය කර ඇති අතර, මෙය එම වැසිසටහනෙහි පළමු අදියර වේ. මෙම එම පෙළ පරිගිලනයෙන් පසු සිසුන් නම කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමේ හා එවැම් හැකියාව වඩා වර්ධනය කර ගැනීම සහ එමගින් වඩා තාර්කික සිසු පර්පුරුක් බිජ කිරීම ඉළු ලංකා මහ බැංකුවේ ඒකායන අපේක්ෂාවයි.

ප්‍රශ්න පත්‍රයකට සාර්ථකව පිළිතුරු සැපයීමට නම් ඔබ විසින් පහත සඳහන් ගුණාංච පුරුදු පුහුණු කිරීම ඉතා වැදුගත්වේ.

1. නිරවුල් මානසික මට්ටමකින් යුතුව ප්‍රශ්න පත්‍රය කියවීම.
2. පිළිතුරු සැපයීමට පෙර ප්‍රශ්නය ඉතා තොදින් කියවා අවබෝධ කර ගැනීම සහ ප්‍රශ්න කොටස් කිහිපයක් සමන්විත නම් විම සියලු කොටස් කියවා, විම වික් වික් කොටස් සහ විම කොටස්වල යම් සම්බන්ධතාවයක් වේ නම් විම සම්බන්ධතාවය ද මැනවින් හඳුනා ගැනීම.
3. ප්‍රශ්නයට අදාළ පිළිතුරු පමණක් තර්කානුකුලට ඉදිරිපත් කළයුතු බව තරගේ සිති තබා ගැනීම. වි මගින් කාලය ඉතිරිකර ගැනීමට හැකියාව ඇති වෙනවා පමණක් නොව අනවශ්‍ය කරුණු නිසා පිළිතුරුහි ගුණාත්මකභාවයට සිදුවිය හැකි හානිය ද වළක්වා ගත හැකිය.

4. ප්‍රශ්න පත්‍රය කියවීමේ දී වික් වික් කරුණු සහ විම කරුණු අතර සම්බන්ධතාව්, අධ්‍යාත්‍රික කළ විෂය නිර්දේශ ව්‍යුහය තුළ විම කරුණු ගොනුකර ඇති ආකාරය පිළිබඳව් ඔබට මනා අවබෝධයක් තිබිය යුතු ය.

මින් ම විෂය නිර්දේශයක් සකස් වී ඇත්තේ කිසියම් තර්කානුකුල සහ අවබෝධ කර ගැනීමට පහසු ආකාරයෙනි. වි බැවින් විෂය නිර්දේශයේ ව්‍යුහය පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් බවාගත යුතු ය. විය මනාව කරුණු අවබෝධ කර ගැනීම තුළින් විනාශයේ දී ප්‍රශ්නයට අදාළ පිළිතුරු සංවිධානය කර ගැනීමට පහසුවන අතර, කාලය කාර්යක්ෂම ව කළමනාකරණය කර ගැනීමට ද ඉවහල් වේ.

උදාහරණයක් ලෙස හඳුසියේ ඔබට වැදුගත් ගමනක් යැමට සිදු වූයේ යැයි සිත්තන්න. වි වැනි අවස්ථාවකට ගැලපෙන ඇඳුම් නිසි පිළිවෙළට තබා නොතිබුණේ නම් ඔබට කෙතරම් අපහසුතාවකට

මුහුණා පැමට සිදුවේදා විසේ ම යම් කිසි විෂය කරනු කළ දැන ගැනීමට ඔබගේ පොත්පත් සහ සටහන් හැවතත් පරිඹුලනය කිරීමට සිදු වේ වෙතින් ඒවා පිළිවෙළට සකසා නොතිබුන් නම්, අභාෂ එකිනෙකු හෝ උපිත්‍යානුව හෝ සොයා ගැනීමට වැයවන කාලය සහ ඒ තේතුවෙන් ඇතිවන අපහසුතාව විශාල පිරවැයක් බව තේරුම් ගත යුතුය. ව්‍යවහාර අවස්ථා වළක්වා ගත හැක්කේ ඉදිරියේදී ඇති විය හැකි මෙවැනි තත්ත්වයන් පිළිබඳව සැදුක්ලේන් සිතා බලා කටයුතු සංවිධානය කර ගැනීමෙනි.

විනාශයට ඉදිරිපත් වීමේ දී ද අනුගමනය කළයුත්තේ මෙම ත්‍යාපේරාපියමයි. මූලික අවශ්‍යතාව වන්නේ තමන්ට අධ්‍යාපනය කිරීමට ඇති විෂය තිරේදේශය පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් ලබා ගැනීමයි. ඉන්පසු ඒ අනුව දැනුම සංවිධානය කර ගත යුතුය. ව්‍යවහාර ඉහත දී අවශ්‍යතාවන් සපුරා ගැනීම ව්‍යතරම් අපහසු කාර්යයක් නොවේ. නමුත් වැඩු ආකාරයකට විෂය කරනු හැදැරුමට සිසුන් තුරු කරවීමට නිසි වැඩිපිළිවෙළක් නොතිබේම බොහෝටිට දැකිය හැකි අඩංගුවකි.

අපි දැන් පහත ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපයීමට උත්සාහ කරමු.

අධ්‍යාපන පොදු සහතික පත්‍ර (උක්ස් පෙළ) විනාශය 2012 අගෝස්තු

අර්ථීක විද්‍යාව ii (21 s 11)

"අ" උත්සාහ කොටස

1. (i) ආර්ථීක සම්පත් ඔබ තිර්වචනය කරනු ලබන්නේ කෙසේද? ඔබ ඒවා ව්‍යාපිකරණය කරනු ලබන්නේ කෙසේද? (ලකුණු 04)
- (ii) ව්‍යවහාරයකෙහෙළ ප්‍රධාන කාර්යයන් කිවරේද? (ලකුණු 04)
- (iii) නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව (productive efficiency) සහ සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව (allocative efficiency) අතර වෙනස පෙන්වා දෙන්න. (ලකුණු 04)
- (iv) ආවස්ථීක පිරවැය සංක්ලේෂය පැහැදිලිකොට, හිමි සම්පත්වල වික්ලේප භාවිත අතර ගෝර්මේ ප්‍රශ්නයට විය සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේදැයි විස්තර කරන්න. (ලකුණු 04)
- (v) විධානගත ආර්ථීකයක් සහ වෙළෙඳපොල ආර්ථීකයක් අතර දක්නට ලැබෙන වෙනස්කම් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 04)

ඉහත ප්‍රශ්නයේ කොටස සියලුම ම නොදින් කියවන්න. දැන් අපි විම ප්‍රශ්න විෂය තිරේදේශයේ කුමන කොටසට අයත්දැයි බලමු.

අර්ථීක විද්‍යාව, ආර්ථීක සම්පත් හඳුනා ගැනීම, සම්පත් උපයෝගනය සහ ඒ සඳහා විවිධ සමාජ අනුගමනය කරන ආර්ථීක තුම්බෙදුයන් යන කරනු ආශ්‍යයන් ප්‍රශ්නය ගොනු වී ඇති බව ඔබට වැටහෙනවා ඇත. ප්‍රශ්න ප්‍රතුරා තියෙන් විට ඔබේ සිත් විෂය තිරේදේශයේ ඇති විම කොටසට තිරායාසයන් ම ගොවුවන බව ඔබට වැටහෙනවා ඇත. විසේ සිදුවන්නේ ඔබ තර්කානුකුලව විම අංශවලට සම්බන්ධ කරනු අධ්‍යාපනය කොට ගොනුකර තිබේ නම් පමණක් බව ද ඔබට වැටහෙනු ඇත. විනාශ රාජ්‍යාධිනීමේ රහස්‍ය වියයි.

දැන් අපි ඉහත ප්‍රශ්නයේ ඇති වික් වික් කොටසට පිළිතුරු සපයමු.

නිශ්චිත පිළිතුරු පෙර යම් පැහැදිලි කර ගැනීමක් තිබීම ද ප්‍රශ්නයට අභාෂ පිළිතුරු ගොනු කිරීම සඳහා ප්‍රයෝගනවත් වේ.

1 (i) පැහැදිලි කිරීම

ප්‍රශ්නයට අභාෂ ප්‍රධාන සංක්ලේෂය ව්‍යුත්‍යායි සම්පත් බව ඔබට පෙනී යයි. එමත් සම්පත් යනු ඇපේ පරිභේදන අවශ්‍යතාවන් සංපුරු සපුරා ගැනීමට ප්‍රයෝගනයට ගතහැකි හෝ භාණ්ඩ හා දේවා නිෂ්පාදනයට යොදා ගැනීමට හැකි සම්පත් වේ. ඉහත නිරවත්තයට අනුව හඳුනාගත හැකි සම්පත් අතර විශේෂී සම්පත් ව්‍යාපයක් පිළිබඳව ප්‍රශ්නය ගොඩ නො ඇත. විනම්, "ආර්ථීක සම්පත්" පිළිබඳ නිරවත්තය සියලුම ප්‍රශ්නයට නිරවත්ත සියලුම සම්පත් වේ.

ඒ සඳහා පිළිතුරු සැපයීමට එමත් සම්පත් අතර පවතින විශේෂී ලක්ෂණයක් වන අසීමිත සැපයුම හා සීමිත සැපයුම අතර වෙනස හඳුනාගත යුතුය. ජලය, සුද්‍යතාපය වැනි පරිභේදනයට හා නිෂ්පාදනයට යොදාගතහැකි සම්පත්වල සැපයුම අසීමිත වන අතර, ගස් කොළඹ හා වග කළහැකි ඉඩිම් වැනි සීමිත සැපයුමක් ඇති සම්පත් ද අප අතර වේ. එම වැනි සීමිත සැපයුමක් ඇති සම්බන්ධයන් ඇති විශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ, වික් අවශ්‍යතාවක් සපුරා ගැනීමට යොදා ගැනීමේදී විම සම්පත්වලින් ලබාගත හැකි වික්ලේප ප්‍රයෝග කැප කිරීමට සිදුවීමයි. මෙම කැපකිරීමේ සංයිද්ධිය ආර්ථීක විද්‍යාවේ දී හැඳින්වෙන්නේ ආවස්ථීක පිරවැය යුතුවෙනි. මෙම කරනු සියලුම ප්‍රශ්නයට ප්‍රශ්නයට අභාෂ පිළිතුරු අපර පහත සඳහන් අනුරිත් ඉදිරිපත් කළහැකි ය.

පිළිතුරු

පළමු කොටස (තිර්වචනය)

සමාජය වුවමනාවන්ට සාලේක්ෂ ව විම වුවමනාවන් සපුරා ගැනීම සඳහා ප්‍රයෝගනයට ගත හැකි විම සමාජය සාලා, සැපයුම සීමාසරිත සම්පත් "ආර්ථීක සම්පත්" ලෙස හැඳින්වේ. සැපයුම සීමාසරිත බැවින් විම සම්පත් උපයෝගනයේ දී අවස්ථීක පිරවැයක් දැරෙමට සිදුවීම විහි ඇති විශේෂ ලක්ෂණය වේ.

දෙවන කොටස (සම්පත් වර්ගීකරණය)

ආර්ථික සම්පත් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී යොදාගන්නා ආකාරය සහ දායකත්වයේ ස්වර්ශපය අනුව වර්ග ගණනකට වෙන් කළහැකි වේ. විනම්,

1. තුළිය : ස්වභාවධීර්මයේ දායාදුයක් මෙස ලැබෙන සියලු දේ.
2. ගුමය : නිෂ්පාදනය සඳහා යොදාගත හැකි මානව, කාසික හා මානසික ගක්තිය
3. ප්‍රාග්ධනය : මිනිසා විසින් තීර්මාණය කරන ලද නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට යොදාගන්නා සියලු දේ.
4. ව්‍යවසායකත්වය : අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා නිෂ්පාදන සම්පත් කාර්යක්ෂම ව කළමනාකරණය කර භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය හා බෙඳුහැරීම සිදු කිරීම සහ විනි දී ඇතිවන අව්‍යාහත් දැරීමට හැකියාව ඇති කුමය.

1 (ii) පිළිතුර

ව්‍යවසායකයාගේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වන්නේ;

- i. භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් හෝ නිෂ්පාදනය කොට අගෙනී කිරීමෙන් ලාභ උපයාගත හැකි වෙළඳපොල අවස්ථාවන් භාජනා ගැනීම.
- ii. නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා තුළිය, ගුමය සහ ප්‍රාග්ධනය යන නිෂ්පාදන සාධක කාර්යක්ෂම අයුරින් සංවිධානය කිරීම සහ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියෙහි පෙළුම්.
- iii. වෙළඳපොල අවස්ථාවන් පර ගැනීම සඳහා නව්‍යතාවන් ධීමි කිරීම.
- iv. ඉහත කරුණු සම්බන්ධයෙන් ගනු ලබන තීරණ හා විම තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඇතිවන අව්‍යාහත් දැරීම යනාදියයි.

1 (iii) පිළිතුර

නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව;

නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව, නිෂ්පාදනය සම්බන්ධ නිමැවුම සහ පිරිවැය යන දෙ අංශයෙන්ම සළකා බැලු යායක් හැකි.

විනම්,

දෙන ලද යෙදවුම් ප්‍රමාණයකින් ලබාගත හැකි උපරිම නිෂ්පාදන මට්ටම ලබාගැනීම නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව සි.

අනෙක් අතට,

දෙන ලද නිමැවුම් මට්ටමක් අවම පිරිවැයකින් නිෂ්පාදනය කළ හැකි ආකාරයට නිෂ්පාදනය කිරීම ද නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව සි.

සම්පූර්ණ පිළිතුර සඳහා මෙම දෙ අංශයෙන් ම විය ඉදිරිපත් කිරීම වැදගත් වේ.

1 (iii) පිළිතුර

සම්පත් බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව;

සම්පත් උපයෝජනයේ අවසාන අපේක්ෂාව වන්නේ ව මගින් සමාජයේ ව්‍යවහාරන් උපරිම අයුරින් සංත්ත්වා නිෂ්පාදනය සඳහා බෙදා හැරීම, බෙදා වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව වේ. ව වැනි අවස්ථාවක් ලැබාගත ගත් විට සැම භාණ්ඩයක් ම නිෂ්පාදනය කිරීමෙන් ලැබෙන මාන්තික ප්‍රතිලාභය, ඒ හා සම්බන්ධ ආන්තික පිරිවැයට සමාන විය යුතු ය.

නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව හා බෙදා හැරීම කාර්යක්ෂමතාව ඇතිවන ආකාරයට සම්පත් උපයෝජනය වන අවස්ථාවක නිෂ්පාදන ලක්ෂණ නිෂ්පාදන හැකියා මාධ්‍යම් වකුය මත පිහිටිය යුතු අතර විම ලක්ෂණ හා සම්බන්ධ නිෂ්පාදන සංයෝජනය සමාජයට උපරිම උපයෝජනයක් ලබාදිය යුතු ය.

1 (iv) පිළිතුර

ආවස්ථාවික පිරිවැය;

ආවස්ථාවික පිරිවැය යන සංක්‍රාපයෙහි සරල තේරුම වන්නේ, අවස්ථාවක් කැප කිරීමෙන් දුරන්නට වන පිරිවැය යන්නයි.

සම්පත් උපයෝජනය සම්බන්ධයෙන් ආවස්ථාවික පිරිවැය යන සංක්‍රාපය සම්බන්ධ වන්නේ ව්‍යවහාරන්ට සාපේක්ෂ ව සම්පත්වල ඇති නිගාරාව නිසයි. සම්පත්වලින් වික්‍රීප ප්‍රයෝජන ඇති අතර හිගතාව නිසා විම සියලු ම ප්‍රයෝජන ලබා ගැනීමට ප්‍රායෝජිකව හැකියාවක් නැත. ඒ නිසා ම වික් අවස්ථාවක් සම්පූර්ණ කර ගැනීමට සම්පත් යෙදුවීමේ දී අනෙකුත් වික්‍රීප අවස්ථාවන් කැප කිරීමට සිදු වේ. මෙහි දී වික්‍රීප රුගියක් කැප කිරීමට සිදුවන නිසා ඒවා අතරින් වඩාත් ම වැදගත් වික්‍රීපයේ විවිධාකම ආවස්ථාවික පිරිවැය මෙස සැමැල්කේ. මේ සම්බන්ධයෙන් උපහරණයක් සළකා බලම්.

හිසියම් තුම් භාගයක් පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා යෙදුවිය හැකි යැයි සිත්තන්හා.

1. ගොවීපළක්
2. කර්මාන්තගාලාවක්
3. නිවාස සංකීර්ණයක්
4. ක්‍රිඩා පිටියක්

(v) ව්‍යවමනාවන්ට සාලේක්ෂ ව සම්පත් සැපයුමෙහි ඇති නිගතාව සහ ඒ නිසා සම්පත් උපයෝගනයේ දී අවස්ථික පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවීම සෑම සමාජයකට ම පොදු සංකීදියකි. ඒ නිසා සෑම සමාජයකට ම කාර්යක්ෂමව සම්පත් උපයෝගනය කිරීමට සිදුවේ. විසේ වික් වික් සමාජයක් ඒ සඳහා යොදාගැනීනා කුමවේදයන් වෙනස් වේ. මෙම ප්‍රශ්නය ගොඩනැගි ඇත්තේ විම කුමවේදයන් සම්බන්ධයෙනි. විම වෙනස්කම් ප්‍රධාන අංශයන් යටතේ පහත සඳහන් අයුරින් පිළිනුර ලෙස ඉදිරිපත් කළහැකිය.

මූලක ලක්ෂණය	විධානගත ආර්ථිකය	වෙළඳපොළ ආර්ථිකය
1. සම්පත් අයිතිය	රාජ්‍ය අංශය සතු ය	පෙෂද්‍රික අංශය සතු ය
2. සම්පත් උපයෝගනයේ අරමුණු	සමාජ සුහාදනය	පෙෂද්‍රික සුහාදනය
3. සම්පත් උපයෝගනය සම්බන්ධ යාන්ත්‍රණය	මධ්‍යගත සැලසුම් කුමය මගින් තීරණ ගැනීම	වෙළඳපොළ යාන්ත්‍රණය තෙවත් මිල යාන්ත්‍රණය මගින් සම්පත් උපයෝගනය
4. භාණ්ඩ භා දේවා නිෂ්පාදනය සහ බෙදා හැරීම	රාජ්‍ය ව්‍යවසාය මගින්	තරගකාරී පරිසරයක් තුළ පෙෂද්‍රික ව්‍යවසාය මගින්
5. ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සානුඛල	බලය පදනම් කරගත් සානුඛල	වෙළඳපොළ කාර්යක්ෂමතාව පදනම් කරගත් සානුඛල
6. සම්පත් උපයෝගනයේ රාජ්‍ය මැදිගත්වීම	ආර්ථිකයේ සෑම අංශයක් පුරාම පැහැර පවතී	පෙෂද්‍රික අංශයේ ආර්ථික කටයුතුවලට පහසුකම් සහයෝගී සම්බන්ධයෙන් පමණක් සම්බන්ධ වේ.

තුම් භාගයේ ඇති සීමිත බව නිසා ඉහත විකල්පයන් අනුරූප සම්පූර්ණ කරගතහැකි වන්නේ වික් අවස්ථාවක් පමණි.

අපි ගොවීපළක් තැනීමට තීරණය කළ නම්, අනෙක් අවස්ථාවන් තුනම කැප කිරීමට සිදු වේ. විම කැප කළ අවස්ථා අනුරූප වඩා භෞදුම අවස්ථාව ලෙස අප සැලකන්නේ ක්‍රිඩා පිටියක් ගොඩනැගීම නම් ගොවීපළ සඳහා අපගේ තුම් භාගය යොදා ගැනීමේ ආවස්ථික පිරිවැය වින්නේ ක්‍රිඩා පිටියක් නොලැබේ යාමයි.

1 (v) පිළිතුර

ඉහත ආකාරයට වික් වික් ලක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් පවත්නා සමාජ අසමානකම් දැක්වීමෙන් පිළිනු වඩාත් පැහැදිලිව ඉදිරිපත් කළ හැකිවේ. විමෙන්ම අනුල සියලු කරුණු සංවිධානාත්මකව ඉදිරිපත් කිරීමටද හැකිවේ.

සටහන ර්‍යාග කළුපයෙන් තවත් ප්‍රශ්නයකට පිළිනුර බලාපොරොත්තු වන්න.

කාලීන සාර්ථක ආර්ථික සටහන

විතිමය අනුපාත (ලේකකයක් සඳහා රුපියල්)	2012 සැප්තැම්බර්	2013 සැප්තැම්බර්
වාණිජ බැංකු (සාමාන්‍ය) මධ්‍ය අනුපාත		
එ.ඩ. ඩොලර්	131.7846	132.4690
ස්ටර්ලින් පුවුම්	212.2178	209.7450
යෙන්	1.6863	1.3352
දුරටු	169.4849	176.6894
දූනෑයෝ රුපියල්	2.4138	2.0722
වි.ගු.ඩී.	202.5887	201.6444
විදේශ විතිමය මිල්දී ගැනීම් හා විතිනීම් (එ.ඩ.ඩො.මිලියන)	2012 ඡන: - සැප්:	2013 ඡන: - සැප්:
මිල්දී ගැනීම්	517.59	715.25
විතිනීම්	1,776.48	628.70
සාමාන්‍ය දෙදෙනික අන්තර බැංකු පිරිවාටුම (එ.ඩ.ඩො. මිලියන)	2012 සැප්තැම්බර්	2013 සැප්තැම්බර්
(වාණිජ බැංකු අතර එහැන්, පසු දින සහ මුදල ගනුදෙනු ඇතුළත්ව)	36.68	20.29
ඉදිරි විතිමය වෙළෙඳපාල ගනුදෙනු	2012 සැප්තැම්බර්	2013 සැප්තැම්බර්
ඉදිරි ගෙවීම් අනුපාත (එ.ඩ.ඩොලර් ලේකකයක් සඳහා රුපියල්) (අ)		
මුළු 1	131.82	132.90
මුළු 2	132.33	133.27
සාමාන්‍ය දෙදෙනික අන්තර බැංකු ඉදිරි ගෙවීම් ප්‍රමාණය (එ.ඩ.ඩො. මිලියන)	17.05	15.21
වාණිජ බැංකු අතර නොපියුතු ගුද්ධ වගකීම (එ.ඩ.ඩො. මිලියන) (ආ)	2.02	-4.82

ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික - 2013 ඔක්තෝබර් (%)	
ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය	6.50
ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය	8.50

ආර්ථික වර්ධනය (%)					
වර්ෂය	වාර්ෂික	1 කාර්තුව	2 කාර්තුව	3 කාර්තුව	4 කාර්තුව
2010	8.0	7.1	8.5	8.0	8.6
2011	8.3	8.0	8.1	8.5	8.3
2012	6.4	7.9	6.4	4.8	6.3
2013	-	6.0	6.8	7.8	-

පොලී අනුපාතිකය (%)		
	2012	2013
වාණිජ බැංකුවල සාමාන්‍ය බර තැඹු ප්‍රමුඛ හෙය අනුපාතය (මාසය අග)	13.97	11.45
භාණ්ඩාගර බේල්පත් එලදාව - (මාසය අග)		
දින 91	10.66	8.56
දින 182	11.90	9.11
දින 364	12.48	10.02
මහ බැංකු එක්දීන ප්‍රතිමිලදීගැනුම් අනුපාතිකය	7.75	6.5
මහ බැංකු එක්දීන ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය	9.75	8.5
බරින සාමාන්‍ය ඒක්ස්ත්‍රු මුදල අනුපාතිකය - (මාසය අග)	10.54	7.86
ම්‍රි ලංකා අන්තර බැංකු අර්ථ අනුපාතය	10.60	7.93

සේවා විපුලකිය (%)					
සිර්පය	2012		2013		
	2 කාර්තුව	3 කාර්තුව	4 කාර්තුව	1 කාර්තුව	2 කාර්තුව
සමස්ත	3.9	4.1	3.9	4.6	4.4
වයස් කාණ්ඩ අනුව					
15 - 19	18.5	19.1	19.2	18.3	20.5
20 - 24	17.6	15.9	16.8	20.7	19.9
25 - 29	7.7	7.4	4.9	7.5	6.4
30 - 39	2.3	2.9	2.4	2.7	3.0
40 සහ උහළ	0.5	1.0	0.9	1.2	0.8

ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ භාණ්ඩ මිල			
	2012 සැප්තැම්බර්	2013 සැප්තැම්බර්	වෙනස (%)
කොළඹ නොවන්දයීමි මිල			
නො 1 රුපි./කි.ග්‍රෑ.	419.73	475.64	13.3
එ.ඩ.ඩො.ව./කි.ග්‍රෑ.	3.18	3.59	12.9
ආයතන (CIF)			
නො 1 රුපි./මො.වො.	101,204.40	104,212.97	3.0
එ.ඩ.ඩො.ව./මො.වො.	767.95	786.70	2.4
පුද සිනි	රුපි./මො.වො.	84,304.89	66,449.31
එ.ඩ.ඩො.ව./මො.වො.	636.72	501.62	-21.6
බොර නො 1	රුපි./මො.වො.	-	14,705.91
එ.ඩ.ඩො.ව./මො.වො.	-	111.01	-
නිරිගි	රුපි./මො.වො.	42,489.65	42,222.1
එ.ඩ.ඩො.ව./මො.වො.	322.42	318.73	-1.1

කොළඹ පාරිභාශික මිල දරුණය (%) - 2013 ඔක්තෝබර්

මායික වෙනස්වීම			ලක්ෂණය පදනම මත වෙනස			වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමනය		
2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
-0.1	-0.3	0.2	5.1	8.9	6.7	7.1	6.8	7.6

මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඩ්‍රාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව

විදේශීය වෙළෙඳාම		ච්‍රාලර් මිලයන		
යිරිය	2012 ජන-සැප්	2013 ජන-සැප්	වෙනස (%)	
අපනයන	7,305	7,327	0.3	
කාමිකාර්මික	1,736	1,837	5.8	
කර්මාන්ත	5,519	5,453	-1.2	
බනිත	42	28	-33.5	
ආනයන	14,173	14,048	-0.9	
පරිහැර්න හා තේව	2,292	2,333	1.8	
අන්තර් හා තේව	8,552	8,529	-0.3	
ආයෝජන හා තේව	3,305	3,177	-3.9	
වෙනත්	24	10	-58.0	
වෙළඳ යේශය	-6,869	-6,721	-2.1	

කොටස් වෙළෙඳපාල		
කොටස් මිල දරුණය	2012 ඔක්තෝබර් 31	2013 ඔක්තෝබර් 31
සමස්ත කොටස් මිල දරුණය (1985 = 100)	5,513.6	5,954.6
S&P, SL 20 මිල දරුණය	2,988.1	3,282.1
සාමාන්‍ය දෙනික පිරිවුම (රුපියල් මිලයන)	14,763.6	17,624.6
වෙළඳපාල ප්‍රාග්ධනීකරණය (රුපියල් මිලයන)	2,112.11	2,476.3

2012 අවසානයේ පැවති අයන් සමග සැප්ත්‍රම් දී සමස්ත කොටස් මිල දරුණය සහ S&P SL 20 දරුණය 2013 ඔක්තෝබර් 31 දින වන විට පිළිවෙළින දරුණය අංක 312 කින් සහ දරුණය අංක 196 කින් වැඩි විය. සාමාන්‍ය දෙනික පිරිවුම රුපියල් මිලයන 343.4 කින් වැඩි විය.

ස්ථාවර මිල (2002) යටතේ කාර්මික අංය අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (%)					
ප්‍රධාන අංයන්	2012 වාර්ෂික	2012 1 කාර්තුව	2013* 1 කාර්තුව	2013* 2 කාර්තුව	2013* 3 කාර්තුව
කාමිකාර්මික	8.5	12.0	2.0	-1.1	7.0
කර්මාන්ත	10.3	10.8	10.7	10.1	8.1
සේවා	4.6	5.8	4.3	6.6	7.9
ද.ම්.නි.	6.4	8.0	6.0	6.8	7.8

* නාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඩ්‍රාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව

යිරිය	මුදල සැපුම		රුපියල් බිලයන	
	2011 අවසානයට	2012 අවසානයට	2013 1 කාර්තුව අවසානයට	2013 2 කාර්තුව අවසානයට (අ)
1. සමස්ත ව්‍යවහාර මුදල එකතුව	293.2	318.1	332.3	313.0
1.1 මහජනය වෙනැති ව්‍යවහාර මුදල	242.9	251.5	262.6	246.1
1.2 වාණිජ බැංක වෙනැති ව්‍යවහාර මුදල	50.4	66.5	69.7	66.9
2. මහ බැංකුව වෙනැති වාණිජ බැංක තැන්පත	146.3	166.3	180.1	187.3
3. මහ බැංකුව වෙනැති රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතනවල තැන්පත	1.8	13.9	1.5	2.7
4. සංවිත මුදල (1+2+3)	439.4	484.4	512.4	500.3
5. වාණිජ බැංක වෙනැති මහජනය සහ ඉදේළුම තැන්පත	195.8	198.5	202.9	198.0
6. පමු මුදල සැපුම M ₁ (1.1+5)	438.7	450.0	465.4	444.0
7. මහජනය සහ වාණිජ බැංක වෙනැති කැලීන සහ ඉතිරිකිරීමේ තැන්පත	1,753.9	2,143.1	2,284.0	2,399.8
8. පුලුලු මුදල සැපුම M ₂ (6+7)	2,192.6	2,593.2	2,749.4	2,843.8
9. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල තැන්පත (අ)	299.1	335.9	340.3	326.0
10. ඒකාබද්ධ පුලුලු මුදල සැපුම M _{2b} (8+9)	2,491.7	2,929.1	3,089.7	3,169.8
මුදල දුණකය M _{2b} සංසරණ ප්‍රවේශය M _{2b} (අ)	5.67	6.05	6.03	6.34

(අ) නාවකාලික

(ආ) අක්වෙරල බැංක එකකයන්හි නේවැසික තැන්පත සහ දේශීය බැංක එකකවල විශේෂ ව්‍යවහාර මුදල තැන්පතවලින දේශීය වගකීම් ලෙස හඳුනාගත් කොටසක් ඇතුළත් වේ.

(ඇ) වසර තුළ දී මුදලලි සංසරණ ප්‍රවේශය

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවයේ මෙන් කාලීන ප්‍රවර්තන

කුමාර ඩිරිජිංහ, නියෝජන අධිකාරීකා, දේශීය කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය යනුවෙන් හඳුන්වනු ලබන්නේ මහ බැංකුව විසින් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද නියෝග යන්ට අනුව වාණිජ බැංකු සහ අනෙකුත් තැන්පතු භාරගත්නා ආයතන විසින් ඔවුන්ගේ සමස්ත තැන්පතු වශයෙහිවෙත් නිර්මිත කොටසක් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත වශයෙන් මහ බැංකුවේ පවත්වා ගෙන යුතුයි. මෙම ක්‍රියාව බැංකු ඉතිහාසයේ අත අනිතයේ සිට පැවත වින්තකි. නියමිත ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත, මුදල් වශයෙන් බැංකු සුරක්ෂිතාගාරවල හෝ තැන්පතු වශයෙන්, මහ බැංකුවේ නම් වාණිජ බැංකු ජංගම හිතුමක හෝ පවත්වා ගෙන යා හැකි ය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවෙහි වේතිහාසික පදනම වන්නේ මූල්‍ය පද්ධතිය අස්ථාවර අවස්ථාවක දී හෝ බැංකු නූතින්වත් අවස්ථාවක දී බැංකුවල ද්‍රව්‍යීකුලතාවය තහවුරු කිරීමට විමින් පිළුවහැකි බාඛෙනු ඇතැයි යන විශ්වාසයයි. තවද, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය සමස්ත ණය සහ මුදල් සැපයුම පාලනය කිරීමට උපකාරී වන නිසා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රධාන මෙවලමක් ලෙස ද යොඟ ගැනුණි. කෙසේ ව්‍යවද, 1993 දී Finnaman සඳහන් කරන පරිදි මූල්‍ය ස්ථේරුයේ වර්ධනයන් සමඟ බැංකු පද්ධතිය තුළ ඇතිවිය හැකි ද්‍රව්‍යීකුලතා නිශ්චයන් මෙහෙරවාදීම සඳහා අවසාන ණය දෙන්නා ලෙස කටයුතු කිරීමට මහ බැංකුව ඉදිරිපත් වී සිටීම නිසා ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවයේ වැදගත්කම තුළයෙන් අඩු වී ඇත. තවද, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති අරමුණු සහ භාවිතා කිරීම වෙනස්වීම හේතු කොට ගෙන අතිවිධිය සමස්ත මුදල් තොගයට බලපෑම් කිරීමට වාණිජ බැංකුවලට භැංකියාව ඇති ය. මෙම මිනින් ආර්ථිකයක සමස්ත මුදල් තොගයට බලපෑම් කිරීමට වාණිජ බැංකුවලට භැංකියාව ඇත. බැංකු පද්ධතියෙන් වැඩිපුර ණය බාඩීම මුදල් මැවීම වර්ධනය කිරීමට හේතු වේ. විසේ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු/වැඩි කිරීමෙන් වාණිජ බැංකුවල ණය දීමේ හැකියා පාලනය කිරීමට මහ බැංකුවට හැකි ය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වැඩි කළ විට වාණිජ බැංකු මිනින් මහ බැංකුවේ තැබිය යුතු සංචිත ප්‍රමාණය ද වැඩි වේ. විය නිසා දීම සඳහා බැංකු සතු නිය අරමුදල් ප්‍රමාණය පහළ යාමට හේතු වේ. මේ නිසා සමහරවිට මුදල් තුළ ගැකීරිය පෙර පැවති මිවීමට වඩා ඉහළ යාමට හැකි ය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කළ විට මීට ප්‍රතිච්ඡාලී ක්‍රියාවෙන් සිදු වේ.

ව්‍යවසායක වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීකුලතා කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත සහ නිත්‍ය පහසුකම පූල්ල ලෙස යොදා ගන්නා අතර ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාව මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති අනිරේක මෙවලමක් (supplemental tool)

ලෙස හාවිතා කිරීමේ නැඹුරුවක් දක්නට ලැබේ. අනෙක් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී සමස්ත මුදල් සැපයුම සහ නිය තත්ත්වය මත ඇති කරන බලපෑම වඩාත් ගක්නීමත් කිරීමට සංචිත අවශ්‍යතාවය උපයෙන් කරන හැකි වන අතර විමින් මහ බැංකුවේ පරිමාර්ථ ඉෂ්ට්ට කර ගැනීමට පිටුවහැකි ලැබේ ඇත. සංචිත අවශ්‍යතා උපකරණය මෙන්ම සැලුම් කර ගැනීමෙන් කෙරී කාලීන පොල් අනුපාතිකයන්හි සිදු විය හැකි අනවශ්‍ය උව්‍යාවචනයන් අවම කර ගත හැකි ය. මේ සේ සංචිත අවශ්‍යතාවය ද්‍රව්‍යීකුලතා අවරෝධියක් ලෙස උපයෙන් කර ගැනීමෙන් නිය ප්‍රතිශතය පාලනය කිරීමට බලපෑම් කළ හැකි ය.

මුදල් සැපයුම මත බලපෑම

මුදල් හිඛන් කිරීමට බලයක් නොමැති නිසා මුදල් සැපයුමට සාපුව බලපෑම් කිරීමට වාණිජ බැංකුවලට හැකියාවක් නොමැති ව්‍යවත් ගනුදෙනුකරුවන්ට නිය සැපයුම හේතු කොට ගෙන මුදල් මැවීම සිදු වේ. (මුදල් මැවීමේ ක්‍රියාවෙන් අදහස් නොකරයි). වී මිනින් ආර්ථිකයක සමස්ත මුදල් තොගයට බලපෑම් කිරීමට වාණිජ බැංකුවලට හැකියාව ඇත. බැංකු පද්ධතියෙන් වැඩිපුර ණය බාඩීම මුදල් මැවීම වර්ධනය කිරීමට හේතු වේ. විසේ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු/වැඩි කිරීමෙන් වාණිජ බැංකුවල ණය දීමේ හැකියා පාලනය කිරීමට මහ බැංකුවට හැකි ය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වැඩි කළ විට වාණිජ බැංකු මිනින් මහ බැංකුවේ තැබිය යුතු සංචිත ප්‍රමාණය ද වැඩි වේ. විය නිය දීම සඳහා බැංකු සතු නිය අරමුදල් ප්‍රමාණය පහළ යාමට හේතු වේ. මේ නිසා සමහරවිට මුදල් තුළ ගැකීරිය පෙර පැවති මිවීමට වඩා ඉහළ යාමට හැකි ය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කළ විට මීට ප්‍රතිච්ඡාලී ක්‍රියාවෙන් සිදු වේ.

බැංකු විසින් මහ බැංකුවේ පවත්වා ගෙන යා මූල්‍ය සංචිත, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත සහ අනිරික්ත සංචිත වශයෙන් කොටස දෙකකි. බැංකු සතු අනිරික්ත සංචිත නිය දීම සඳහා උපයෙන් කර ගන්නා නිසා අනිරික්ත සංචිත ප්‍රමාණය පහළ යාමට හේතු වේ.

යෙම බැංකුවල ණය දීමේ හැකියාව අඩු කරයි. වාණිජ බැංකු විසින් නාය බඳාදීම නිසා නව නාය අරමුදල් මූල් මතින් ම හෝ කොටසක් හෝ නැවත තැන්පතු වශයෙන් බැංකු පද්ධතියට එක්වෙමත් නව නාය ගැනීම ද පෙරසේ බැංකු පද්ධතියට පිවිසීමත් නිසා මෙම ක්‍රියාවලිය දිගින් දිගටම සිදුවෙමින් මුදල් මැවේම වැඩි වේ. මෙය සමස්ත මුදල් තොගය වැඩිවෙමට හේතු වේ. බැංකු තුමය ආරමුහයේ ද ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය මුද්‍රා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උපකරණයක් ලෙස හඳුනා ගැනීමට බලපෑ හේතුව වියයි. මෙම ක්‍රියාවලිය උපකරණයක් මගින් මෙයේ පැහැදිලි කළ හැකි ය. බැංකුවක් සතුව ඇති තැන්පතු ප්‍රමාණයේ විරිහාකම රැඹියල් මිලියන 10 ක් සහ සංචිත අවශ්‍යතාවය සියෙක් 10 ක් යැයි උපක්‍රමය කරමු. මේ වන විට විම බැංකුව විසින් මහ බැංකුවේ පවත්වා ගෙන යන රංගම ගිණුමේ රැඹියල් මිලියන 18 ක තැන්පතු පැවතුණේ යයි ද සිතමු. ව්‍ය විට මෙම බැංකුව මහ බැංකුවේ පවත්වාගත යුතු ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත ප්‍රමාණය රැඹියල් මිලියන 10 ක් වන නිසා බැංකුව සතුව රැඹියල් මිලියන 8 ක අතිරික්ත සංචිත පවති. විම අවස්ථාවේ මහ බැංකුව විසින් සංචිත අනුපාතය සියෙක් 12 දක්වා ඉහළ දැමීමේ යයි සිතමු. ව්‍ය විට බැංකුවේ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත ප්‍රමාණය මිලියන 12 දක්වා මිලියන 2 කින් වැඩි වන අතර අතිරේක සංචිත ප්‍රමාණය රැඹියල් මිලියන 6 දක්වා පහත බසි.

අනෙක් අතව බැංකුව සතු රැඹියල් මිලියන 100 ක තැන්පතුවලින් රැඹියල් මිලියන 10 ක් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත ලෙස තැන්පත් කළ විට ඉතිරි වන රැඹියල් මිලියන 90 නාය දීම සඳහා ගොදා ගත හැකි වීම බැංකු නාය ඉහළ යාමට හේතු වේ. මෙම රැඹියල් මිලියන 90 සම්පූර්ණයෙන් ම නාය දීම සඳහා ගොදා ගත්තේ නම් නාය තැන්පතු වශයෙන් නැවතරත් වීම බැංකුවේ හෝ වෙනත් බැංකුවක තැන්පත් කිරීම නිසා ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත ප්‍රමාණය

රැඹියල් මිලියන 9 කින් ඉහළ යන අතර නාය සැපයීම සඳහා රැඹියල් මිලියන 81 ක් බැංකුව සතුව පවති. මෙම ක්‍රියාවලිය දිගින් දිගටම සිදුවෙම නිසා බැංකු පද්ධතියට පළමුව විකතු වූ රැඹියල් මිලියන 100 ක තැන්පතු රීට වඩා වැඩි ගණනක් දක්වා වර්ධනය වේ (උපරිමය ර. ම. 1000 = ර. ම. 90 + 81 + 72.90 + ... ආදි වශයෙන්). ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය සියෙක් 20 ක් නම් ආරමුහක ර. ම. 100 ප්‍රසාරණය විය හැකි උපරිමය ර. ම. 500 (රැඹියල් මිලියන 80 + 64 + 51.20 + ...) කි. මේ අනුව ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු/වැඩි කිරීමෙන් මුදල් මැවේම වැඩි/ඇඩු වන අතර රීට සමගාමීව මුදල් සැපයුම ද වැඩි/ඇඩු වන බව පැහැදිලිය.

එම් අනුව,

- ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය ඉහළ දැමීම අනිවාර්ය තැන්පතු ප්‍රමාණය (වෙනත් ක්‍රියාකාරම් නැතැයි උපක්‍රමය කළ විට) වැඩිවෙමටත් නාය අරමුදල් ප්‍රමාණය අඩුවේමටත් හේතු වේ. ප්‍රතිච්චා ප්‍රමාණය ලෙස මුදල් තොගය ප්‍රසාරණයේම අඩුවී නාය පිරිවැය ඉහළ යයි.
- සංචිත අනුපාතය පහළ දැමීම බැංකුවල නාය අරමුදල් ප්‍රමාණය ඉහළ යාමට හේතුව වන අතර ව්‍ය මගින් සමස්ත මුදල් තොගය ඉහළ යයි.

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වෙනස් කිරීම නිසා ඇති ව්‍ය හැකි ප්‍රතිච්චාක

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩුකිරීම මිතිල් මුද්‍රා ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීමකි. විය බැංකුවල ලාභය වර්ධනය කිරීමටත් නාය පැහැර හැරීමේ අවදානම අඩුකර බැංකුවල සුරක්ෂිතනාවය ඉහළ දැමීම සඳහාත් ගොදා ගත හැකි ය. බැංකු පද්ධතිය තුළ

වගුව 1.

2013 ජූලි 01 වැනි දින සිට සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම නිසා බැංකු පද්ධතියට එකතු විකතු වූ අමතර දුවැඩිලනාව ගණනය කිරීම (රැඹියල් බිමියනවලින්)

2013 ජූලි 15 දින අවසානයේ තැන්පතු වශයෙන් මුදල එකතුව (a)	2656.5
ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත ප්‍රමාණය	
සංචිත අනුපාතය 6% වන විට (b = a x 6%)	159.4
සංචිත අනුපාතය 8% වන විට (c = a x 8%)	212.5
මුදල් නොවූ සහ කාසි වශයෙන් බැංකු සුරක්ෂිතනාගාරවල පැවති සංචිත ප්‍රමාණය (d)	19.0
නියමිත සංචිත ප්‍රමාණය	
සංචිත අනුපාතය 6% වන විට (e = b - d)	140.4
සංචිත අනුපාතය 8% වන විට (f = c - d)	193.5
අතිරික්ත දුවැඩිලනාව (g = f - e)	53.1

මුදල: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

බඳකුව විසින් සංචිත අවශ්‍යතාව අනිවාර්ය කිරීම වෙනුවට ස්වේච්ඡාවෙන් මහ බඳකුවේ සංචිත පවත්වාගෙන යන වාණිජ බඳකුවලට පොලියක් ගෙවීමේ කුමයක් අනුගමනය කරනු ලබයි.

ව්‍යුත්‍යාපිත සංචිත පවත්වා ගත යුතු කාලපර්වීලේදාය තුළ සමහර ආයතන විසින් ආරක්ෂණ හෝ සම්පේක්ෂණ අවශ්‍යතාවයක් ලෙස (ඉදිරියේ දී පොලී අනුපාතයේ සිදු විය හැකි යැයි අපේක්ෂිත උච්චාවචනයන්ට මුහුණ දීම පිතිස හෝ ලාභ ඉපයිම පිනිස) ද අතිරික්ත සංචිත පවත්වාගෙන යාම සිදුකරනු ලැබේ. මෙම ක්‍රියාවලිය ව්‍යුත්‍යාපිත පවත්වා ප්‍රාථමික ප්‍රාථමික/පිරිවය තවදුරටත් ඉහළ යාමට හෝතු වුව ද මෙම අමතර පිරිවය දුරන්නේ ච්‍රිංකලතා අවදානමට මුහුණාදීම පිනිසයි.

සංචිත අවශ්‍යතා කුම වර්ග කිරීම

සාමාන්‍යයෙන් සංචිත අවශ්‍යතා කුම තුනකි. එවා නම්

1. ගණනය කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදයෙන් පසුව සංචිත පවත්වා ගැනීමේ කාල පරිච්ඡේදයක් සහිත කුමය (LRR - lagged reserve requirement system)
2. ගණනය කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදය අතරතුර සංචිත පවත්වා ගැනීමේ කාල පරිච්ඡේදය ඇරශීන කුමය (Semi LRR)

3. ගණනය කිරීමේ කාල පරිච්ඡේදය සහ සංචිත පවත්වා ගැනීමේ කාල පරිච්ඡේදය විශාලතා කළමනාකරණය කිරීමේ විවිධ වෙළඳ කටයුතු සඳහා පමණක් නොව වාණිජ බඳකුවල උක්කාලතා කළමනාකරණ කටයුතු සඳහා ද උපකාර වේ. සංචිත අවශ්‍යතාව ගණනය සඳහා දැනට නිර්දේශිත නොදුම ක්‍රියා මාරුගය මෙයයි.

සංචිත අවශ්‍යතාවය සපුරාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන ච්‍රිංකලතාව සංචිත පවත්වාගෙන යන කාලපර්වීලේදාය අතරතුර දැන ගැනීමේ ලැබේම දෙවන කුමය යටතේ ලැබෙන වාසියකි. දැනට ජපන් සහ කොරෝනා මහ බඳකු භාවිතා කරන්නේ මෙවැනි කුමයකි.

- 3 වැනි (CRR) කුමයේ දී වාණිජ බඳකු විසින් විකම කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ තම තමන්ගේ තැන්පතු වගකීම්වලට අදාළ සංචිත ගණනය කිරීම සහ පවත්වා ගත යාම සිදු කළ යුතු වේ. බඳකුවල තැන්පතු වගකීම් දැනපතා වෙනස් වීම්වලට භාජනය වන නිසා නියමිත කාල පරිච්ඡේදය තුළ කොපමණ සංචිත ප්‍රමාණයක් පවත්වා ගත යුතු ද යන්න නිශ්චිතව ම ගණනය කිරීම අපහසුය. එබැවින් මෙම කුමය ප්‍රායෝගිකව ගැටු ගෙන දෙන්නකි. අනීතයේ වික්සන් ජනපදය විසින් මෙම කුමය අනුගමනය කළත් පසුව විය අත හරු ඇත.

වගුව 2

තෝරාගත් රටවල් කිහිපයක් සංචිත අවශ්‍යතා යොදා ගන්නා ආකාරය

රට	වර්තමාන සංචිත අනුපාතය	මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති උපාය මාරුගය	කෙරී පැහැදිලි කිරීම
වික්සන් රාජධානීය	0	දේශීල්‍යමන ඉලක්ක	ස්වේච්ඡාවෙන් සංචිත පවත්වා ගැනීම සඳහා පොලියක් ගෙවීම සිදුවේ. 1981 දී ව්‍යුත්‍යාපිත සංචිත අවශ්‍යතාව සම්පූර්ණයෙන් ම අනෝසි කරන ලදී.
මිස්ට්‍රේලීයාව	0	දේශීල්‍යමන ඉලක්ක	1988 දී අනෝසි කරන ලදී.
කළඹඩාව	0	දේශීල්‍යමන ඉලක්ක	1992 දී ව්‍යුත්‍යාපිත සංචිත කුමය අනෝසි කරන ලදී.
ස්වේච්ඡාව	0	දේශීල්‍යමන ඉලක්ක	
නවසීලන්තය	0	දේශීල්‍යමන ඉලක්ක	
වික්සන් ජනපදය	1 - 10%	පොලී අනුපාත ඉලක්ක	ප්‍රධාන වශයෙන් ඉල්ලුම් තැන්පතු සඳහා වේ. ගනුදෙනුවේ විරිනාකම අනුව අනුපාතය වෙනස් වේ.
කොරෝනාව	0 - 7% (තැන්පතු වගකීම අනුව වෙනස් වූ අනුපාත බලපෑවැන්වේ.)	දේශීල්‍යමන ඉලක්ක	ප්‍රධාන උපකරණයක් ලෙස භාවිත කරයි. ව්‍යුත්‍යාපිත සංචිත හෝ අතිරික්ත සංචිත සඳහා ගෙවීමක් සිදු නොකරයි. මින් මාසයක් 1 - 15 දින දක්වාත් 16 - අවසාන දින දක්වාත් කාලපර්වීලේද දෙකට බෙදා සංචිත ගණනය කිරීම සිදු කරනු ලැබේ. සංචිත පවත්වා ගැනීම මාසයකට හෝ ඊට වැඩි කාලයකට පසුව සිදුවේ.

කුමෙයෙන් පහළ බැඩිමක් දක්නට ලදූණි. සමස්තයක් වශයන් ගත් කළ පොලී අනුපාත මත පිළිනය අඩුවීම මහ බැංකුවේ මුළු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමට පහසුවක් වී ඇත. පොලී අනුපාත අඩු මට්ටමක පැවතීම ආයෝජන ඉහළ යෙමට රැකුලක් වන අතර ම අඩු පොලී අනුපාත රේඛමයකට ගමන් කිරීමේ අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට ද ඉවහළු වනු ඇත.

මෙම සංශෝධනවලට සමගාමී ව 2013 වර්ෂයේදී විවෘත වෙළඳ කටයුතු වික් දින වෙන්දේසි කුමයට ද වෙනස්කම් හඳුන්වා දී ඇත. ඒ අනුව මෙතෙක් පැවති වික් දින වෙන්දේසි කුමය වෙනුවට වැදිනම නිරුවල් වන (T + 0) දින 1 ත් 7 ත් අතර පරාසයක පරිණාම විය හැකි කෙරීකාලීන වෙන්දේසි හඳුන්වා දෙන ලදී. සහභාගිත්ව ආයතන මෙම කුමයට තුරුවීමත් සමග කුමෙයෙන් වික් දින වෙන්දේසි අහොසි කිරීමට පියවර ගෙන ඇත (අවශ්‍යම නම් පමණක් වික් දින වෙන්දේසි පැවත්වීමට සලකා බලනු ඇත).

නිගමනයන්

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඇතුළු බොහෝ මහ බැංකු විසින් මුළු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ

ප්‍රධාන මෙවලමක් ලෙස උපයෝගී කර ගෙනි. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ තැන්පතු වශයෙන්මිවලින් නියම කරන ලද අනුපාතයකට සංචිත පවත්වාගෙන යැමී කුමෙයි. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වෙනස් කිරීම වාණිජ තාය ප්‍රමාණය හා මුදල් තොගය මත බලපෑම් ඇති කළ හැකි වේ. කෙසේ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාව වෙනුවෙන් බැංකුවලට පිරිවැයක් දැරුමට සිදුවේ. මෙම මෙවලම බොහෝ මහ බැංකු විසින් විවෘත වෙළඳ කටයුතු හා නිත්‍ය පහසුකම මෙන් නිරුරුව භාවිත නොකරයි. විවෘත වෙළඳ කටයුතු විලින් වඩා විශිෂ්ට සේවකය් ඉටුවීම මෙන්ම සංචිත අවශ්‍යතාවය වෙනස් කිරීම මුදල් වෙළඳපාල විකාශනී ඇති කිරීමට ඉවහළුවීම වියට හේතු වේ. සංචිත අවශ්‍යතාවය වඩා භෞද මුළු ප්‍රතිපත්ති උපකරණයක් තොවුනු සංචිත අවශ්‍යතාවය හාවිත කරන කුමෙවුදා අනුව කෙරී කාලීන පොලී අනුපාතය මත ඇතිවන පිඩිනයන් සහ අයිති විවෘතයන් අඩු කර ගත හැකිය. සංචිත අවශ්‍යතා කුම 3 ක් ඇතත් අදාළ කාල පර්විලේදායේ තැන්පතු වශයෙන්මිවල දෙනිනක සාමාන්‍ය (සහි අභ්‍යන්තර සහ බැංකු නිවාසී දින ඇතුළුව්) ගණනයකර නියමිත සංචිත ප්‍රමාණ කාලපරිච්ඡේදයක පවත්වා ගෙනයාම (LRR) දැනට පිළිගන්නා භෞදුම කුමයයි.

වගුව 3

1950 පසු සංචිත අනුපාතයට සිදු කළ සංශෝධනයන්

බල පවත්වන දිනය	තැන්පතු වශයෙන් ස්වභාවය	සංශෝධන සංචිත අනුපාතය %
1950.08.28	ඉල්ලුම් තැන්පතු	10
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	05
1951.01.05	ඉල්ලුම් තැන්පතු	14
1953.09.11	ඉල්ලුම් තැන්පතු	10
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	05
1960.08.26	ඉල්ලුම් තැන්පතු	12
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	05
1981.06.19	ඉල්ලුම් තැන්පතු	14
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	06
1983.12.02	ඉල්ලුම් තැන්පතු	16
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	08
1983.12.16	ප්‍රයෝගනයට තොගත් අනුමත අයිතාවල විකාශනව	16
1985.08.09	ඉල්ලුම් තැන්පතු	18
	කාලීන තැන්පතු (දින 90 ක් තොක්මෙන්)	12
	කාලීන තැන්පතු (දින 90 ක් ඉක්මෙන්)	10
	ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු	10
	විශේෂ තැන්පතු	10
	ප්‍රයෝගනයට තොගත් අයිතාවල ගෙෂ්ඨය	16
1985.09.13	කාලීන තැන්පතු (දින 90 ක් තොක්මෙන්)	14
1987.06.05	ප්‍රයෝගනයට තොගත් අයිතාවල විකාශනව	ණත්
1987.08.08	ඉල්ලුම් තැන්පතු, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු, කෙවුම්පත්	10
1987.02.26	- මුළු -	13

1988.09.16	- එම -	15
1991.01.11	- එම -	13
1992.01.24	- එම -	14
1992.09.04	ඉල්ලුම් තැන්පතු, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	13
1993.01.29	ඉල්ලුම් තැන්පතු, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රුපියල්)	13.5
	ඉල්ලුම් තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	10
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	6
1993.04.16	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැප්පතු (රු.)	14
	ඉල්ලුම් තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	10
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	08
1993.05.21	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	15
	ඉල්ලුම් තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	11
	කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	09
1993.06.25	ඉල්ලුම් තැන්පතු, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	12
1993.08.27	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැප්පතු (රු. සහ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්)	15
	නැන්පතු වගකීම් (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ආයෝජනය කළ)	05
	නැන්පතු වගකීම් (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ආයෝජනය නො කළ)	15
1997.01.17	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	14
	නැන්පතු වගකීම් (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ආයෝජනය කළ)	0
1997.03.28	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	12
	නැන්පතු වගකීම් (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ආයෝජනය කළ)	12
1999.08.20	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	11
	නැන්පතු වගකීම් (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ආයෝජනය කළ)	11
2000.08.04	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	11
	නැන්පතු වගකීම් (විදේශ ව්‍යවහාර මුදල්වලින් ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටත ආයෝජනය කළ)	0
2001.10.19	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	10
2008.10.17	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	9.25
2008.11.28	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	7.75
2009.02.27	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැප්පතු (රු.)	7.00
2011.04.29	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැන්පතු (රු.)	8.00
2013.07.01	ඉල්ලුම්, කාලීන සහ ඉතිරි කිරීමේ තැප්පතු (රු.)	6.00

මුදය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

පරිසිලනය කළ ග්‍රන්ථ සහ පත්‍රිකා

- Bilbert R.A & Trebing M.E. (1982). The new System of contemporaneous reserve requirements. Federal Reserve Bank of St. Louis, USA.
- FRB SF Weekly Letter (1982). Contemporaneous Reserve Accounting. Research Department, Federal Reserve Bank of San Francisco. USA.
- Finaman, J.N. (1993). Reserve requirements; History, Current Practice, and Potential Reform. Federal Reserve Bulletin, June.
- Hein S.E. & Stewart J.D. (2002). Reserve Requirement, A Modern Prospective, Economic Review 4th Qtr. , Federal Reserve Bank of Atlanta, USA.
- Monetary Law Act (2006) (Chp.422). Printed by CBSL.
- Yueh-Yun C O'Brien (2007). Reserve Requirement System in OECD countries, Board of Governors of the Federal Reserve System, Washington D C, USA.
- www.wikipedia.com

... 32 පිටපත්

අන්තර්කරණයේ ඇති ප්‍රබලකම ලෙසකයට පෙන්වාදීම වෙනුවෙන් 2006 දී සාමය පිළිබඳ නොබෙල් ක්‍රියා දිනාගත්තේ මොහොමධි යුතුස්. සිය නොබෙල් ක්‍රියා දේශනයේ දී යුතුස් මහත්තා කියනවා යෙක් ගැනීම තුළින් දිරිනා වතුය කඩාදම්න්ට දුප්පතුන්ට හැකියාව ලැබෙන නිසා යෙක් ගැනීම මුළු මිනිස් අයිතිවාසිකමක් කියලා. මේ දේශනයේ දී යුතුස් මහත්තා මෙහෙමත් කියනවා “දිරිනාව කියන්නේ සියලු මිනිස් අයිතිවාසිකම් නැති කර දමන රක්ෂකේ. දුප්පත්කම නිසා ඇතිවෙන අපේක්ෂා හංගත්වය, එරිරිවාදිකම සහ ද්වේර සහගත සියලිවිලි නිසා ඕනෑම සමාජයක් ස්ථිරසාර සාමයක් පවත්වන්න බැරිවෙනවා. දුප්පත් මිනිස්සූ දුනී බවන් ගොඩන්න නම් අප ඔවුන්ට බලගත්වන වාතාවරණයක් නිරමාණය කරන්න ඕනෑම. දුප්පතුන්ට, විශේෂයෙන් දුප්පත් කාන්තාවන්ට හොඳ ජ්විතයක් ගතකිරීමේ හැකියාවත්, අයිතියත් දෙකම තියෙනවා. ඒ ගොල්ලන්ගේ හැකියාව එළියට ගන්න ඕනෑම ප්‍රමාණවත් සම්පත් ලබාදීමෙන්. මූල්‍ය අන්තර්කරණය මගින්.

මිනිස් අයිතිවාසිකම් ප්‍රකාශනයේ 26 වැනි පුද්‍යුල්තිය අධ්‍යාපනය. අධ්‍යාපනය ලැබීමට පුද්ගලයෙකුට ඇති අයිතිය, 2011 වර්ෂයේ දී කිම්බරලි ඔවුන්ලි සහ සොරියා ස්වේච්ඡල්වස්කා විසින් පල කළ මූල්‍ය අන්තර්කරණය, අධ්‍යාපනය සහ මූල්‍ය මිනිස් අයිතිවාසිකම (Financial Inclusion, Education and Basic Human Rights) නම් ලිපිය පෙන්වා දෙනවා මූල්‍ය අන්තර්කරණය මගින් ඇතිකරවන සමාජ බලපෑම අධ්‍යාපනය විසින් ඇතිකරන සමාජමය බලපෑමට බොහෝ ඇතින් සමාන බව. කතුවරියන් දෙදෙනා සිය ලේඛනයේ දී කියන්නේ අධ්‍යාපනය පුද්ගලයෙකුගේ ජ්විතයේ බාරිතාවන් පුළුල් කොට, ඔහුගේ / ඇයගේ සමාජ ජ්විතය බලගත්වා ජ්විතයේ වැසුනු රෘතුවූ විවර කර ගැනීමට උපකාරී වන බවයි. ඒ වගේම හොඳ අධ්‍යාපනයක් වඩා හොඳ සමාජ ජ්විතයකට, ස්ථිර සාර රිකියාවකට ප්‍රවිශ්‍යවීමට, මුදල් ඉතිරිකිරීමට, අනාගතය සැලුසුම් කිරීමට, හොඳ විවාහයකට හා පවුල් ජ්විතයකට අන්වැළක් වෙන බවයි. අනෙක් අතට කතුවරියන් දෙන්නා තරුක කරන්නේ මූල්‍ය අන්තර්කරණය තුළින්ද පුද්ගලයෙකුගේ ජ්විතයෙහි මෙවැනි සාධනය වෙනස්කම් ඇතිකළ හැකි බවයි. ඒ වගේම සම්පූද්‍යිකව සමාජයේ අඩු සැලුකිලිවලට ලක්වෙන කොටස්වල, විශේෂයෙන් කාන්තාවන්ගේ සහ දැරියන්ගේ, ජ්වන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමට සහ ඔවුනට වඩා හොඳ සමාජ තත්ත්වයක් ලබා ගැනීමට අධ්‍යාපනය වගේම මූල්‍ය අන්තර්කරණයත් ඉවහල් වන බව අපේ කතුවරියන් පෙන්නා දෙනවා. කිසියම් කෙනෙකුට සමාජ, සංස්කෘතික හා දේශපාලන ක්‍රියාකාරකමවල අර්ථාන්වීතව ක්‍රියාත්මකවීමට ඔහු / ඇය ලබන අධ්‍යාපනය ඉවහල්වෙනවා වගේම ඔහු / ඇය දැක්ති විදින මූල්‍ය සේවා පහසුකමුත් වඩා අර්ථාන්වීත සමාජ, සංස්කෘතික හා දේශපාලන ක්‍රියාකාරකමවල ඉවහල්

වෙන බවයි කතුවරියන්ගේ අදහස. මූල්‍ය අන්තර්කරණයේ වැදගත්කම අප්‍රති විදියකින් පෙන්වා දෙන මේ ලිපිය හරි අපුරු ලියවිල්ලක්.

පසුගිය ද්‍රව්‍යක කොළඹ දීපැවැක්වුණු වෘත්තිය බැංකුකරුවන්ගේ සංගමයේ 25 වෙනි සංචාරයට ආරාධිත කළීකයෙකු විදියට සහභාගී වුණු ඉන්දීය මහ බැංකුවේ හිටපු අධිපතිවරයු වන සුහරාවේ මහත්තා අපුරු විස්තරයක් කිවිවා. මේ අවුරුදු භත්තිලකට විතර කළින් ඉන්දියානු පැවුලක් දුවක් දිග දෙදේදී සලකපු ප්‍රධාන කරුණක් වූන් මතමාලයාගේ පැවුලට පානිය ජල මූලුගැස් තියෙනවද කියලුයු. මොකද නැතිනම් දුවගේ ජ්විතය දුකියි. වතුර හොයෙන් කළගෙඩි උස්සගෙන ඇති තිබෙන පොදු ලිවලට, ගැන ඇල දොලවලට යන්න වෙන නිසා. ඔය හැවේ හැන්තුවෙ දැක්වල සින්දි විතුපටිවල ජයා හහුරු හරි ආඟ පාරෙක් හරි ලතා මාගෙඩ්කාර්ස් සිංහවැක් කියාගෙන පිත්තල කළේ මිශ්‍රව උඩ තියාගෙන වතුර ගෙන් දැරුණන නම් හරිම ආයික්. ඒන් ඒ හින්දි විතුපටිනො. ඇත්තෙන් ම නම් පැවුල ඔක්කාම අය එකට ජ්වත්වෙන ඉන්දියානු පැවුල අයට වතුර අදින කොට අප්‍රති ලේඛිට පිස්සු එකුදු වෙනවා ඇති.

ඒ අවුරුදු භත්තිලකට කළින් ඉන්දියානු පැවුලක් දුවක් දිග දෙදේ දී හෙවිවෙ මතමාල මහත්තාගාගේ පාරෙක්වයට වැසිකිලියක් තියෙනවද කියලුයු. අපී ඒ අංශයෙන් ස්වයංපෝර්මිත ව්‍යාව පුගක් ඉන්දියානුවන්ට පොද්ගලික වැසිකිලියක් කියන්නේ තාමත් කිසියම් සුබෝපහෙළු දෙයක්. වැසිකිලියක් තිබෙන පැවුලක් කියන්නේ කිසියම් සමාජ තත්ත්වයක් තියෙන, පොද්ගලික පිරිසිදුකම සළකන පැවුලක් නිසා එහෙම පැවුලකට දුව දෙන එක ලොකු දෙයක් වෙන්න ඇති.

වර්තමානයේ දී ඉන්දියානු පැවුලක් බැණා කෙනෙක් හොයේ දී බලන්නේ බැණාට / බැණාගේ පැවුලේ අයට බැංක ගිණුමක තියෙනවද කියලුයු. ඒ බැණාගේ ගිණුමේ සැල්ල කියක් තියෙනවද බලන්න නොවේ. බැණාට බැංක කටයුතු පුරුදුද කියලා බලන්න. වඩාත් නිවැරදිව කිවිවාත් බැණා මූල්‍ය අන්තර්කරණයට සහුවුනු කෙනෙක්ද කියලා බලන්න. මොකද එහෙම බැණා කෙනෙක් තමයි හොඳ අනාගතයකට සැලුසුම් සහගත ගමනක් යාවි කියලා විශ්වාස කරන්න පුළුවන්. සුහරාවේ මහත්තාගාගේ මේ කතාව මූල්‍ය අන්තර්කරණයේ ඇති අර්ථික සමාජයිය වැදගත්කම පිළිබැඳු කරන කැටපතක්.

මය කියන විදියට මූල්‍ය අන්තර්කරණය කියන්නේ අධ්‍යාපනය තරම් ප්‍රතිඵලදායක, පානිය ජල මූලුගැස් තරම් උපයෙකිනාවයක් ඇති, තිස්කාංසුවේ ගේර ක්‍රියා කිරීම තරම් අත්තවුන දෙයක්. ඒකම තමයි මූල්‍ය අන්තර්කරණය මුලික මිනිස් අයිතිවාසිකමක් වෙන්නේ.

